

Ateitininkijos jubiliejui artėjant

JUSTINAS PIKŪNAS

1970 metais suėis 60 metų nuo ateitininkijos sąjūdžio kūrimosi dienų. Šešiasdešimties veiklos metų tekmeje ateitininkija pergyveno veiklos laisvę ir draudimą, kieta svetimųjų priešpauža ir savųjų diskriminacija. Ji žygiavo Laisvės aleja, ji veikė pogrindyje ir jos draugovės rinkosi miške ir kaimo gryčioj. Bolševikams okupavus tėvynę ir uždraudus visas nepriklausomos Lietuvos organizacijas, ji suklestėjo svetur. Nežiūrint sąlygų sunkumo ir didžiųjų istorijos lūžių, ateitininkija išlaikė organizacijos tęstinumą ir ideologinių principų šviesumą.

Ateitininkijos genezė

20 amžiaus pradžioje marksizmas, laisvamanybė ir panašūs kairiųjų judėjimai sparčiai plėtėsi Vakarų ir Rytų Europoje ir iš abiejų pusių veržėsi į Lietuvą, patraukdami į savo eiles vis daugiau inteligentų, studentų ir moksleivių. Norint užkirsti kelią kletoms marksizmo bangoms, reikėjo gyvos katalikų srovės, ir min ties ją organizuoti gimė 1908 metais. 1910 metais įvyko du steigiamieji susibūrimai: vienas Liuvėne Belgijoje, antras Degučiuos, Rusijos aneksuotoje Lietuvoj. Vasario 19 dieną Liuvėne buvo įsteigta LK studentų sąjunga, kuri savo programoj pastato Kristų josios ir tautos gyvenimo centre. Sąjungos nariai pasiryžo vystyti tėvynės meilę, kelti mokslą, dorą ir kultūrą. Vasaros atostogų prieglobstyje Degučiu kaimo prie Marijampolės sušaukiamas didoko masto studentų susirinkimas. Čia buvo nutarta įsteigti moksleivių ir studentų organizaciją ir leisti jai žurnalą, kuris pavadinamas "Ateitimi". Šis vardas duodamas ir pačiam sąjūdžiui. Pranas Dovydaičius išrenkamas pirmuoju ateitininkų pirmininku ir jam pavedama organizuoti moksleiviją, nors carinėje priešpaudoje organizavimosi laisvės nebuvo.

P. Dovydaičiui ir E. Draugeiui pavedama ruošti ideologinę platformą ir redaguoti "Ateitį", kurios pirmasis numeris pasirodė 1911 metų vasario mėnesį. Ateitininkijos sąjūdžio idėja uždegė vis naujas širdis ir augo visur, kur tik buvo lietuvių studentų ar moksleivių.

Šiame numery

- Kiek meninės tiesos yra ansambliuose.
- Ateitininkijos jubiliejui artėjant.
- Vėl balsas iš Stalino kapo.
- Mėnulis muzikoje ir dainose.
- Aleks. Radžiaus eilėrašiai.
- Sapnuojų Valpurgijų naktis.
- Vincas Krėvė savo laikuose, 1944-1954 m.
- "Dana" — pirmoji ar trečioji naujųjų ateivių parašyta opera?
- Kovos dėl Kupiškio ir Rokiškio.
- Lietuvių mokslininkų suvažiavimas.
- Iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos veiklos.
- Mokslo sekuliarizacija ir religija.
- Kultūrinė kronika.
- Moterų gyvenimas.

Suvažiavimų raida

Trumpo įvado rėmuose nėra įmanoma aprašyti pilnos ateitininkijos raidos. Todėl bent trumpai pažvelkime į šio veiklaus sąjūdžio kongresus ir konferencijas. Pradedant reikia pažymėti, kad 1970 metais suėis 50 metų nuo pirmojo ateitininkijos kongreso Kaune. Šis 1920 metų kongresas buvo glaudžiai susietas su Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu, pareikalavusiu iš ateitininkijos eilių daug kraujo aukų. Kongresas pabrėžė ateitininkijos ideologinį ir ugdomąjį pobūdį. Kaune taip pat įvyko 1925 ir 1930 metų kongresai. 1935 metų kongresas įvyko Telšiuose, o Vilniuje rengiamą 1940 metų kongresą nutraukė bolševikų okupacija. Sekantis kongresas jau įvyko Naujame Pasaulyje, 1954 m. Chicagoje. Jame buvo priimta naujom gyvenimo sąlygoms pritaikyta konstitucija. Šeštasis ateitininkų kongresas įvyko 1960 metais taip pat Chicagoje, jame buvo iškilmingai paminėta ateitininkų veiklos 50 metų sukaktis. Septintasis kongresas buvo suauktas 1965 metais Toronte. Jame buvo išryškinta mintis "Atvirybė laikui — ištikimybė idealui". Kaip matome ateitininkijos vadovybė šaukė visos federacijos kongresus kas penkti metai. Deja, Lietuvos okupacija ir įvykiai susiję su II pasauliniu karu ne visuomet leido ateitininkams laiku susiburti.

Istorijos raidos ir ateitininkijos veiklos lūžių perspektyvoje buvo šaukiamos nepaprastosios konferencijos. Pirmoji tokia konferencija įvyko 1917 m. birželio 2-13 d. Voroneže, Rusijoje. Tai pirmasis ateitininkų išėjimas į viešumą, caristinei priešpaudei žlungant ir Rusijos revoliucijai įsiliepsnojanč. Didžioji Voronežo konferencija sprendė ateitininkų organizacinio veikimo bei principų išryškavimo klausimus. Po dešimties metų sekančioji konferencija, vadinama reorganizacine, įvyko Palangoje 1927 metais liepos 15-20 d. Ateitininkija priėmė trijų sąjungų federacijos formą, o taip pat prof. St. Šalkauskio susistemintą ateitininkų ideologiją, galiojančią ir šiandien.

Trečioji nepaprastoji ateitininkijos konferencija įvyko Reino ekskursijos formoje 1947 metais birželio 22-24 d., AF atsikūrus Vokietijoje. Jos metu ateitininkijos vairs atiteko gabiams dr. A. Damučio rankoms, o AT pirmininku buvo išrinktas dr. A. Macceina. 1951 metais Rochesteryje sušaukta ketvirtoji nepaprastoji konferencija sudarė AF vadovybę Amerikoje pagal Palangoje suformuluotą ideologiją ir struktūrą, nes tremtį sekusi emigracija patraukė didelę ateitininkų dalį į JAV. Paskutinioji New Yorko nepaprastoji konferencija buvo sušaukta 1963 metais. Pasidalinusi į 4 (organizacijos sudėties, jos veiksmų, jos reikšmės ir jos propagandinių gairių) sekcijas (Nukelta į 2 psl.)

Vincas Krėvė, žymusis mūsų literatūros klasikas, nuo kurio mirties šiemet liepos 7 d. suėjo 15 metų. Rašytojas mirė 1954 m. VII 7 d. ir palaidotas Philadelfijoje, sulaukęs 72 metų amžiaus. Mirties penkiolikmečio proga šiandien atkarpoje pradėdame spausdinti Vinco Macičio straipsnį "Vincas Krėvė savo laikuose, 1944—1954 m."

Nuotrauka Vytauto Maželio

Vėl balsas iš Stalino kapo

Koks buvo kultūrinis gyvenimas okupuotoje Lietuvoje Stalino laikmečiu, yra daug prirašyta ne vien čionykštėje mūsų spaudoje, bet pakankamai anas laikotarpis per keliolika pastarųjų metų buvo išiektas ir nuo jo "atsizegnoma" net ir tenykščiuos raštuos. Tik kažin kaip anie okupuotos Lietuvos rašytojai, kritikai ir apšlamai kultūrininkai bei žurnalistai jaučias dabar po Rašytojų sąjungos pirmininko Eduardo Mieželaičio isakyminio straipsnio "Istorinės pažangos varden", kuris buvo atspausdintas ne vien tik liepos 12 d. "Literatūros ir meno" puslapiuos, bet, kaip bendro partijos nutarimo įsakas — kuoka, ir kitoje ten leidžiamoje spaudoje.

Zinome taipgi gerai, kad po Stalino mirties eilę metų visoje Sovietų Sąjungoje ir okupuotoje Lietuvoje rašytojas, menininkas, dailininkas ar mokslininkas karta kvepteldavo ir kiek laisviau. Kartas nuo karto tai vienas tai kitas, nepabūgęs drąsios iniciatyvos, sukūrė tai, kuo gali džiaugtis kiekvienas laisvasis žmogus. Šitai vertė ne vieną ir Vakaruos, tegu ir su kuklia viltimi, spėlioti, girdi, gal ten pavergtame krašte bent kultūrinis gyvenimas evoliucionuoja į gerąją laisvės

jimo kryptimi. Visos iliuzijos didžiąja dalimi turi dabar išsisklaidyti, kai po maskvinio komunizmo posėdžių Maskvoje pats rašytojų pirmininkas turi savo lūpomis pakartoti ir pranešti: vaikai, šitai žaisti toliau nevalia! Mieželaitis čia, kaip ir Stalino laikais A. Venclova, privalo eiti tik partinio šaltiesiaus pareigas, anot Donelaičio, pranešti baudžiamininkams "urdelį". Gal dalinai dėl to paties kadaise pats Mieželaitis vertė iš rašytojų viršininko sosto A. Venclovą, naiviai sapnuodamas, kad jis pats galės būti kitoks. Šiandieninė mieželaitiškoji partijos plokštelė kaip tik rodo, kad niekas tenesitiki šioje atžagareiviskoje sistemoje būti kitoku negu yra partijos nuspręsta, kai į faraonų laikus istorijos laikrodį atsukanti sistema nesigėdi kalbėti net straipsnio antraštėje pažangos vardu.

Zinoma, daugau pusė viso Mieželaičio rašto nieko bendro su kultūrinio gyvenimo problemomis neturi. Kaip ir Stalino laikais, tai tik pasišvaistymas lozunginėmis ir keiksmažodinėmis partijos frazėmis:

"Tarptautinis imperializmas pastaraisiais metais pasidarė žologiškai agresyvus, reakcija sužūlėjo. Ir todėl pasaulio komu-

nistų forumo atkirtis reakcijai buvo padarytas pačiu laiku. Pasaulio komunistai ryžos didžiąjai humanistinei misijai: išsaugoti pažangią mintį, žmonijos intelektualinį progresą..." ir t.t. ir t.t. Zinant sovietinę tikrovę, visa tai skamba kaip pažangios minties ir intelektualinio progreso išjuokimas.

Po tų politinių ir partinių tiradų, pereinant prie literatūros, gerąja prasme suminima eilė prozaikų ir poetų pavardžių. Žinoma, pastarųjų atveju, minint reikšmingesnius jaunuosius poetus, negalima nė laukti, kad būtų užsiminta, jog daugelį jų įtakoją laisvojo pasaulio lietuvių poezijos raida.

Nepaslapstis, kad formos ir taipgi minties atsinaujinimo prasme šiandien Lietuvoje yra net pro kitus žanrus prasišvėsi drama. Okupantui šitai, žinoma, nepatinka. Tad ir dramaturgų pavardės straipsnyje nutylimos, lyg suminėti vertų ir nebūtų. Pasitenkinama tik bendru jų nuvertinimu:

"Tačiau šis žanras tuo tarpu mūsų dar nepatenkina. Vodevilis, groteskas, sceninis fejletonas turi visas pilietines teises teatro rampoje. Tačiau vieni vodelių neužtenka rimtai nacionalinės

Kertinė Parastė

KIEK MENINĖS TIESOS YRA ANSAMBLIUOSE?

Didesnio dydžio akmuo, įmestas į ramų kultūrinį vandenį, sukelia didesnes bangas, maži virpuliavimai nusako mažesnį galimumų pajudinimą, populiarsnė, kad ir iš esmės klaidinga "per se" meninė forma, išjudina paprastai godesnį dėmesį, ir tik retas domisi už uždary durų ant vieno pageltusio lapo nakties glūdumoje užrašyta tylia, viešišo individualaus kūrėjo šnektą, jo intymiu, žmogišku pašnekesių su gamta, šėtonu ar Dievu. Taip jau susiklojo, kad heleniškas menininko individualybės supratimas istorijoje tapo pakeistas romėnišku — organizuotu, masiniu, įveliančiu tūkstančius artistų, šokėjų, net deginamų krikščionių ir maurojančių lūčių — spektakliu arenoje. Net ir po romėnų išnykimo, menas, atrod, niekad to neužmiršo ir vis prie šios organizuotos — romėniško supratimo — galios mene dažnai sugrįždavo: prie didžiulių chorių, viduramžių riteriškos didybės, renesanso ir ypač baroko nenatūralaus, frontališko ceremonialo, prancūziško "grandeur", teutoniško masinio grubumo, itališko organizuoto operų efekto, slaviško "platumo", amerikiečių "shaw" išstudijuoto mikdumo, ar kolosalių filmų triukšmingumo, kuriose net intriga nusprendžia ne vienas, bet ištisas, įvairių direktorių, rašytojų ir muzikų komitetas.

Ansambliis gyvuoja. Kodėl ne? Jis įspūdingas: šimtai šokėjų — šimtai apvalių kojų, šimtai aktorių — dešimtys gudrių direktorių, keli šimtai muzikos instrumentų — pusė tiek būgnų; neapsimoka, atrodo, tada klausytis vieno smulkelio raudos ir kelių, kad ir taikliai pasakytų žodžių poetinės prasmės? Juk ir mes sakome "Kai du stos, daugiau padarys", neužtenka vieno menininko intencijos — ja nepasitikima; viena mintis iššaukia dešimtis komentarių — kritikos nevaržomai laisvei priešpastatoma menininko kūrybinė direkcija, kurioje individualumas neišvengiamai lankstomas į prieštaraujančias kryptis; masiniuose spektakliuose jis įtaigojamas iš visų pusių, ir todėl daug kas ten nukentčia ir daug kas turi būti sušluota į kampą ar po viską jungiančiu uniforminiu kiliu. Retas pagalvoja, kad gal atimestos iškarpos gali slėptis dalykai, kurie galėtų pasi-

daryti net viso veikalo tematinį pagrindą?

Kartais dėl to ar neatrodo, jog pats masinis spektaklis savo esmėje yra kažkokia klaida, kūrybinė klaida "per se", kurioje net joks praprusinimas, joks išsilavinimas negali daug padėti? Juk masinio spektaklio forma yra taip dirbtinė, farsiška, redaguota, sukljuota; meninė teisybė jame visuomet nukentčia, dramatinės tiesos atskleidimas dažnai sukreivinamas, charakterių motyvacija ikljuojama, net jos išugdytas, jei jis yra stengiamasi ugdyti, matyti, kad yra dirbtinis, o įvesti įvairūs kontroversiniai motyvai užgauna publiką arba neranda joje vienodo atgarsio, ir komentarai įklmsta tada į dirbtinius akligatvius.

Ar neprieiname tada prie šių dienų hamletiškos mēno problemos? Planavimas, intriga? Ar be jos? Ar ji nėra dirbtinis dalykas? Gal jos visai nėra gyvenime? Kur yra teisybė? Meninė teisybė? Ar menininkas neforsuoja veikalo, kai jis ar kiti a priori pasistato griežtas formas, planuoja joje vienodo atgarsio, ir komentarai įklmsta tada į dirbtinius akligatvius.

Meninė teisybė nėra nei dėkinga, nei lojali, nei kerštinga, ir jos nerasime veikale, jei intencionalinės emocijos lankstoto kūrėjo pastangas. Šiandien dėl to visiems menams patariama prisiminti, kad yra daug svarbesnis pats ieškojimas, kaip kad kūryba pagal nustatytas formules. Gal dėl to ir atsirado tiek naujų, kartais keistų, formų: disonansai, abstraktybės, naujasis romanas, sąmonės srautas, fragmentiškumas, naujasis filmas, nereališkumas ir kitokios formos, kurios, kad ir netobulos, bet gal stovi "per centimetrą" kiek arčiau teisybės — meninės teisybės — nors pavyzdžiui, Faulkneris, sakoma, ir mirė, dar ieškodamas ir žinodamas, kad jis kažko nebeapsakė. Noras sukurti bet ką pagal seną formulę ar senų formulių mišinį verčia kūrėją nepasakyti tiesos, verčia eiti tiesiu keliu, bet dėl to verčia jį meluoti, kai mažuose kryptelėjimuose į šoną, net akligatviusose jis gal atrastų visą veikalo temą, gal visai negirdėta, naują, bet realesnį pasaulį. Taigi, kokią meninę teisybę galime atrasti masiniuose spektakliuose, kurie kad ir savo organizaciniu įspūdiu įdomūs, bet dažnai yra taip toli nuo realybės ir meninės tiesos, kaip popierinės pilys?

P. Milk.

dramaturgijos charakteristikai. Tik rimta drama gali sukurti visai rimtą nūdienę nacionalinę dramaturgiją. O jos mes dar labai pasigendame."

Mieželaitinėme partijos straipsnyje tačiau daugiausia užsipuola kritika. Matyt, kad ji laikoma labiausiai kalta dėl susidari-

sios nepageidaujamos situacijos. Čia jau net pavardėmis iškeliami kritikai — kaltininkai ir beveik nustatomas jiems terminas susiprasti:

"Pastaruoju metu kritikos žodis kelia tam tikrą susirūpinimą. Išaugo kritikos profesinis lygis, bet (Nukelti į 2 psl.)

Ateitininkijos jubiliejui artėjant

(Atkelta iš 1 psl.)

Jas ši konferencija nuodugnai išnagrinėjo ateitininkijos tikslus ir metodus ir priėmė naujai padėčiai atitinkamą konstituciją. Jos gausūs nutarimai tebėra aktualūs ir šiandien.

Pažymėtina, kad šalia federacijos kongresų ir nepaprastų konferencijų, Moksleivių ir Studentų ateitininkų sąjungos paprastai šaukia metinius suvažiavimus, o Ateitininkų draugijų sąjunga susirenka kas antri ar treči metai. Visos trys sąjungos ruošia metines stovyklas, MAS ir SAS taip pat organizuoja ideologinius kursus. 1968 metais, minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 50 metų jubiliejų, įvyko penkios moksleivių stovyklos ir dveji ideologiniai kursai. Kaip ir Lietuvoje taip ir svetur, ateitininkija tebėra dinamiškai gaivus sąjūdis, kurio dažni susibūrimai, šventės, stovyklos, kursai ir suvažiavimai atjaunina jos laiko tekmeje besikeičiantį veidą.

Mintys kongresą planuojant

Sekantis aštuntasis ateitininkijos kongresas 1970 metais palies didžiąsias šio meto ateitininkijos, o taip pat ir lietuvių tautos, problemas, jas gvildens ir nustatys veiklos būdą ir uždavinius sekančiam penkmečiui. Giliai sudrumstoje Amerikos aplinkoje ateitininkijos egzistencija turi atlaikyti naujų gyvybinių sąlygų ir reikšmingų užsimojimų plačioje povatikaninės krikščionybės ideologinėje dirvoje, ji turi kurti ateities lietuvių ir katalikų. Šis kongresas nustatys pilnatvę jaunimo auklėjimo programą.

Kongreso darbų pasisiekimas didelė dalimi priklausys nuo to, ką ateitininkija svarstys ir veiks prieš kongresą, kaip ji išvystys savo veiklos dinamiką paskirose sąjungose, kaip ji sutelks vyresniuosius ir jaunesniuosius bendram idėjos darbui. Tai yra didelės ir pasisventinto reikalaujamos uždavinys.

Dabartinė AF valdyba pradėjo kongresu rūpintis nuo pat šios valdybos sudarymo 1968 metų pradžioje. Ši jubiliejinį kongresą siūloma praversti angažavimosi Kristui ir Lietuvai ženklu. Taip pat šis aštuntasis kongresas turėtų pabrėžti ateitininkijos sąjūdžio ugdomąjį ir kūrybinį pobūdį ir parodyti, kiek dabartinė veikla karta yra prisidėjusi prie ateitininkijos ideologijos ir jos veiklos metodų praturtinimo.

Jubiliejiniam kongresui artėjant, reikia ryškios viešosios ateitininkijos veiklos sustiprinimo, kad išjudintume ir tuos vyresniuosius, kurie jau yra apsnūdę, kad išsuktume naujas jaunimo veiklos bangas, kad pažadintume lietuviškai misionierišką nusiteikimą ir Salkauskio ugdytą gyvąją dvasią savajai misijai. Kaip ir Lietuvoje, ateitininkija turi išlikti ideala siekiančio mokyklinio jaunimo sąjūdžiu. Bet tik gausios vyresniųjų auklėjamosios pastangos leis jaunimui pajusti ir pasisavinti lietuvių tautos pulsą ir ateitininkijos idealus bei konkrečius jos uždavinius. Prieš kongresui ateitininkijos metais, gausūs žygių ir darbų darbai turėtų būti sutelkti visų sąjungų ir visų skyrių jėgos. Jaunesnieji ir vyresnieji, visi turėtų prisidėti prie kongreso pasisiekimo. Jubiliejinis kongresas telkia viso laisvojo pasaulio ateitininkus. Čia turi pasireikšti pačios kūrybingiausios katalikiškai religinės ir kultūrinės filosofinės pajėgos. Jų paskirtis yra brėžti naujus ideologijos ir veiklos kontūrus, tinkamus ir pa-

Vasara paežerėje...

Nuotrauka Vytauto Maželio

Mėnulis muzikoje ir dainose

Mėnulis ir jo temos tiek įsigalėjusios operose, koncertų salėse, kad, atrodytu, jį jį pašalinus iš muzikinio gyvenimo, muzikos mylėtojai ir pati muzika nukentėtų. Čia tik keli mėnulio "įsigalėjimo" muzikoje pavyzdžiai.

Nuo Haydno iki Orffo operų

tiems jaunesiems, kurių auganti veikla pasireiškė ir formuosi 21-jo šimtmečio jaunimui.

Dvieju ateitininkijos jubiliejų ženklu 1970 metai turėtų būti ateitininkijos metais, gausūs žygių ir darbų darbai turėtų būti sutelkti visų sąjungų ir visų skyrių jėgos. Jaunesnieji ir vyresnieji, visi turėtų prisidėti prie kongreso pasisiekimo. Jubiliejinis kongresas telkia viso laisvojo pasaulio ateitininkus. Čia turi pasireikšti pačios kūrybingiausios katalikiškai religinės ir kultūrinės filosofinės pajėgos. Jų paskirtis yra brėžti naujus ideologijos ir veiklos kontūrus, tinkamus ir pa-

Haydnas buvo vienas iš visos eilės kompozitorių, sukūręs muziką operoms apie mėnulį. Pagal Goldoni komediją Haydnas sukūrė operą "Mėnulio pasaulis". Tai linksmo turinio opera, kurioje Venecijos pirklys įtikinamas, jog jis esąs perkeltas į mėnulį.

Šių laikų kompozitoriai taip pat nepamiršta mėnulio. Pvz. Carl Orff operoje "Mėnulis" vaizduojami kaimynų ginčai — kam daugiau tenka mėnulio šviesos.

Pagalau, visoje eilėje žinomų operų solistų arijos šiuo ar kitu požiūriu siejasi su mėnuliu, jo šviesa, jo poveikiu.

Ypatingai ryškus vokiečių dainose

Jei pažvelgsime į vokiečių dainas, kurias koncertų salėse atlie-

ka E. Schwarzkopf ir visa eilė kitų dainininkų, nustebsim — mėnulis jose beveik vyrauja. Sakytume, Schubertas, Schumannas ir Wolf būtų sukūrę menkesnės vertės muziką dainoms, jei nebūtų pasinaudoję Eichendorffo, Moerikės ir Heyse mėnulį liečiančiais poezijos posmais.

Tik Schubertas sukūrė tris skirtingus kūrinius, vienu pavadinimu "An den Mond" (Mėnuliui). Schuberto įpėdinių tarpe rasime visą eilę kūrinių pavadinimų "Mondnacht" (Mėnulio galia), "Mondabend" (Mėnulio vakaras) ar "Mondschein" (Mėnulio šviesa).

Pažvelgę į Prancūziją, kur mėnulis iš Mond virsta Lune, rasime vieną žymiausių pasaulio bei populiariausių Debussy "Clair de Lune". Tai fortepijonui skirtas gabalas ir jis reiškia — "Mėnulio šviesa". Kalbant apie dainas, atsimintina, kad ir sena, mūsų garsoji mitologinė daina prasideda mėnuliu: "Mėnuo saulūžę vedė"...

Arijos apie mėnulį Italijoje

Italijoje mėnulis vadinamas "Luna". Dar Caruso yra dainavęs vieną jo mėgiamiausių dainų, jam žintų plokštelėse, "Luna d'Estate" (Vasaros mėnulis). Vėliau sekė kitų tenorai ir... savo dainose vis minėdavo mėnulį.

Pagalau, mėnulis kyla ir simfoninėje muzikoje. Čia pakaks paminti "Mėnulio meilę" (Čaikovskio 5 simfonija), "Mėnulio pilnatvės ir tuščios rankos" (Rachma-

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2554 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. šeštadieniais 10—11 val. Trečiadienį priimami pagal susitarimą.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 374-8013

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-dios ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vak. šeštadieniais 2—4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. Walbrook 5-3048

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penktadienį 1-5, treči. ir šešt. tik susitarus.

DR. S. IR M. BUDRYS

ALERGIJĄ
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2—9 v. šeštadieniais 10—11 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Kultūrinė kronika

● NIDOS klubo knygų leidykla, nežiūrint didesnių sunkumų, vis dar sėkmingai veikia Londone, rašytojo K. Barėno vedama. Šiuo metu baigiami spausdinti ir išspausdinami 72 ir 73 eiliniai leidiniai. Taigi per

eilę metų leidykla yra davusi savo skaitytojams nemažą lietuviškų knygų biblioteką.

● Apie rašytoją O. VI Milašų platesnės apimties rašinį paruošė Prayžiūje veikiančios Milašiaus draugų dr.-jos narys M. Kunstle. Rašinį atspausdino garsumas Paryžiaus žurnalas "Paris Match" savo menui skirtame puslapyje. Kunstle pasakoja apie Milašiaus kūrybą ir nurodo, kad po I pasaulinio karo Milašius buvo pirmasis nepriklausomos Lietuvos atstovas Paryžiuje.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antradienį ir penktadienį 10—4; šeštadienį 10—2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NEIRŲ IR EMOCINŲ LIGOS

Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS, GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų rez. PROspect 8-9081

DR. JANINA JAKSEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street

Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 v.v. šeštadienį, nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022. Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v.v., šešt. nuo 9 iki 12 val. arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000. Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1—4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

Tel. — REllance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12—4 val. p. p. 6—8 val. vak., šeštadienį 12—2 val. p. p. Trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Išskyrus trečiadienį, šeštadienį ir 12 iki 4 popiet.

FLORIAN KRASS

(Krasauskas)
REGISTERED PHYSICAL THERAPIST
4738 S. Damen Ave., Chicago, Ill.
Diathermy — Ultrasound — Massage
Tik susitarus
Val.: pirm., antradienį, ketv. — penkt. 2—8 v. popiet. Šeštadienį, 2—4 val. popiet.
Tel. FR 6-3085 arba FR 6-6885

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p. šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlock 6-3545

(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

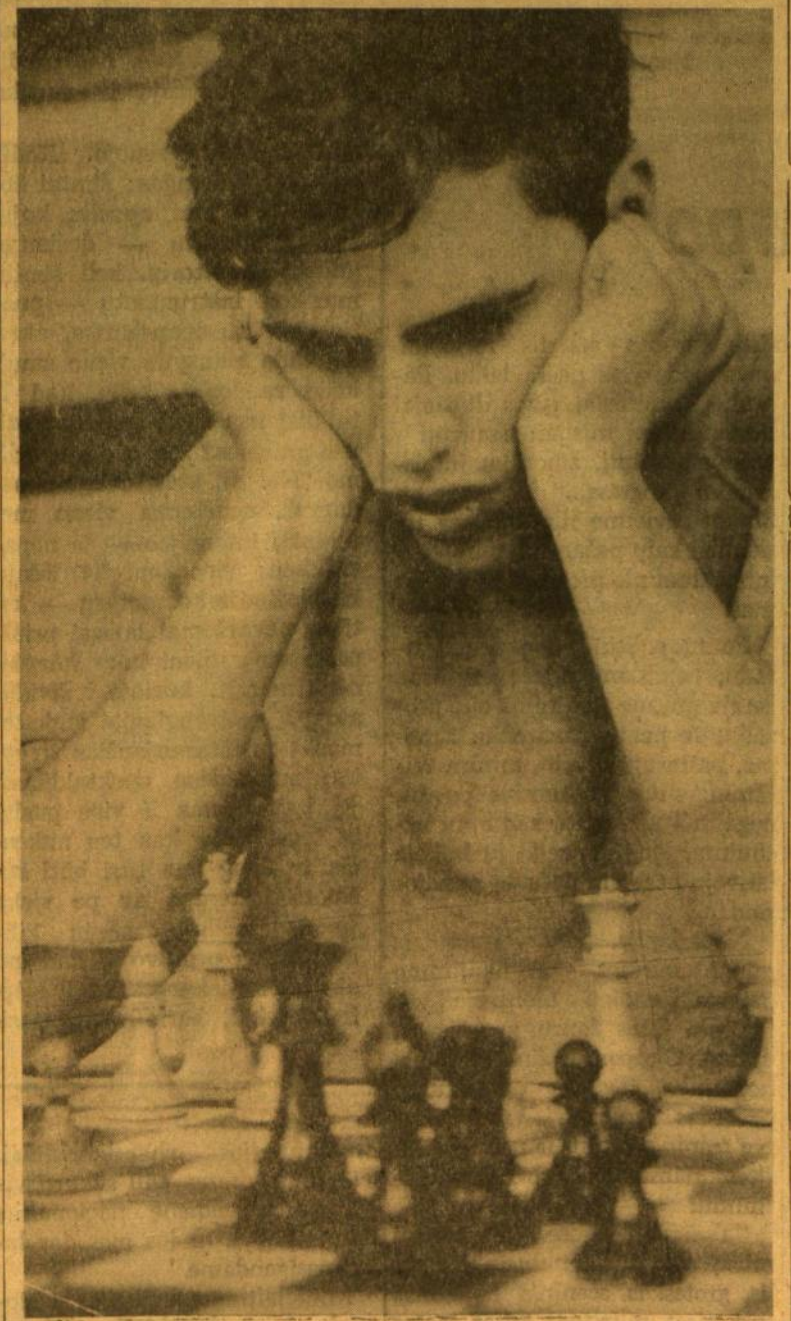
Valandos: pirmad., ketv., 6—8 val. antr. ir penkt. 1—4 val. Pirmą ligonius tik susitarus.

Balsas iš Stalino kapo

(Atkelta iš 1 psl.)

susilpnėjo ir apsiniaukę miglomis jos kriterijai. Ar ne per tūliu nuėjo kai kurie kritikai? Visai neseniai A. Gudaičio-Guzevičiaus, J. Baltušio, M. Sluckio, A. Bieliasko ir kai kurių kitų komunistų rašytojų pavardės vieno kritiko (V. Kubiliaus) straipsnyje jau buvo atsidūrusios skliaustuose, atseit, už literatūros ribų. Kritikas aiškiai davė suprasti, jog vedama lietuvių nacionalinės literatūros "gryninimo" revizija ir norima apsisvalyti nuo jai nepageidaujamo "svetimo elemento". Žinoma, tuščios tai pastangos, pasakytum, donkichotiška kova su vėjo malūnais, nes kaip tik šie rašytojai yra tas pagrindinis lietuvių literatūros branduolys, apie kurį skrieja ir sukasi visas nedidelis mūsų literatūrinis kosmosas. Šios krypties kritika pazondavo dirvą, mėgindama pakeisti socialistinės krypties literatūros vėliavą kritinio realizmo vėliava. Ji net pamėgino vieną kitą talentingesnį rašytojų pastūmėti kritinio realizmo keliu.

Mes turime mokyti rašytojus, o ypač jaunąją atžalą, logiško, blaivaus, realaus, gyvenimiško, protingo požiūrio į realią tikrovę, į dabartį. Infantilizmas tapo tam tikra mada, stilium, maniera, o kartais net priedanga. Reikia rūstesnės saviuklos, užsigrūdinimo, pasirošimo didesniams ir sunkesniams darbui. Literato profesija reikalauja daug darbo ir didelės atsakomybės. Mes džiaugiamės veržliu talentų augimu. Bet atėjo laikas jaunam talentui dar suteikti ir teisingą kryptį. Iš talentų reikia išgauti maksimalų efektą. Mes savikritikos nebijome. Literatūriniam ūkyje reikalingas šeiminingas pasitvarkymas, pozicijų patikslinimas. Aš iš anksto žinau: šie žodžiai ne visiems patiks. Ypač piestu stos snobistinė literatūrinė aplinka. Tačiau kito kelio aš nematau. Jo nėra ir negali būti. Smulkiam pereinanam flirui negali būti aukojami stambūs principinės reikšmės reikalai.

Jaunas socialistinis

Nuotr. V. Maželis

K. Br.

Sapnuoju Valpurgijų naktis

Pusiau linksma, pusiau rimta replika į "Drauge" paskelbtas Jono Aisčio mintis

Sakoma, kad mūsų nepriklausomai valstybei lemtingu momentu stigo ryžtingo vado. Išivaizduoju, į kokią košę lenkai būtų įsivėlę, jeigu Lietuvos vairą būtų laikęs ne prezidentas Antanas Smetona — švelnus ir taktiškas mąstytojas, bet jaunatviškai karingas, visokeriopa tiesa ir narsa apsišarvavęs poetas. Lancelotas! Riteriškas esminių dorybių — Pietas, Gravitats, Simplicitas — gynėjas! Ak, jurgutėliau, kaip tasyk mums stigo poetų valdžios! Argi nestinga jos dabar Amerikoje? Bet toks yra vargšų poetų likimas: niekas jų valdžion nesikviečia nuo to lemtingo vakaro, kai Neronas su lyra rankoje degino Romos miestą.

Jeigu mūsų keturvėjininkai, su Binkiu priešaky, anuomet būtų valdę Lietuvą, esu tikras, laisvė nebūtų nuėjusi vėjais. Anaiptol, Lietuva zigzagais būtų pasileidusi į padangių plynę, lengvai išvengdama vokiečių-bolševikų replių. Deja, nei Binkio, nei Aleksandriško patarimų niekas nepaisė. Jaunikių valstybė, kaip daug kur įprasta, valdė kietas karių luomas, pagal amžiną žmonijos tradiciją mėgstas uniformas, medalius ir paradus. Ir kas čia blogo mėgti iškilmingumą. Kiek visokių keistų uniformų yra demokratiškoje Amerikoje, kiek butaforijos ir triukšmingų paradų. Ne kartą vaikystėje stebėjau žygiuojančią kariuomenę ir entuziastiškai šaukiau valio. Man patikdavo žvalūs, dailiai apsitaisę karaveliai, ypač karininkai ant prunkščiančių, nesuvaldomų žirgų.

Kauno miesto gyventojai mėgdavo kariuomenės paradus. O kuo gi, žmogau, atgaivinsi šiaip vienodą kasdienybę. Operai ne visiems pinigų užtekdavo. Gerų filmų buvo nedaug. Tuo tarpu išdidūs poetai kokių nors gudrybių publikai pradžiuoti nesugalvodavo. Be to, poezija dažniausiai yra tik siauro mėgėjų būrelio pomėgis. Kas kita dūdų orke-

PR. VISVYDAS

tras. Sekmadienį, žiūrėk, su trankiu maršu ir aidinėja daina žygiuoja Igulos bažnyčion šaukus gusarai. Sudreba gatvės iš pasitenkinimo. Vaikai bėga iš pasokos, pritaria dainavimui, pamėgdžioja trimitininkus ir būgnininkus. O mergužėlės kiemuose žvilgsniais palydi tvaskančią vyrų srovę. Kiek džiaugsmo visiems!

Vešlioji vasara.

Katastrofinio karo išvakarėse, dar gimnazistų gretose žygiavau su daina Gedimino gatvėje. Stai ga kūno kultūros vadovas sušuko: "Vyrai, pasitempkite! Kaip vienas. Duokite pačią skardžiausią dainą!". Pasirodo, jis pamatė Krašto apsaugos ministerijos balkono lange generolo Raštikio galvą. Net ir neatsisukę pajutome gerbiamo generolo aštrų žvilgsnį. Sanariais perbėgo įtampa. Kirto-

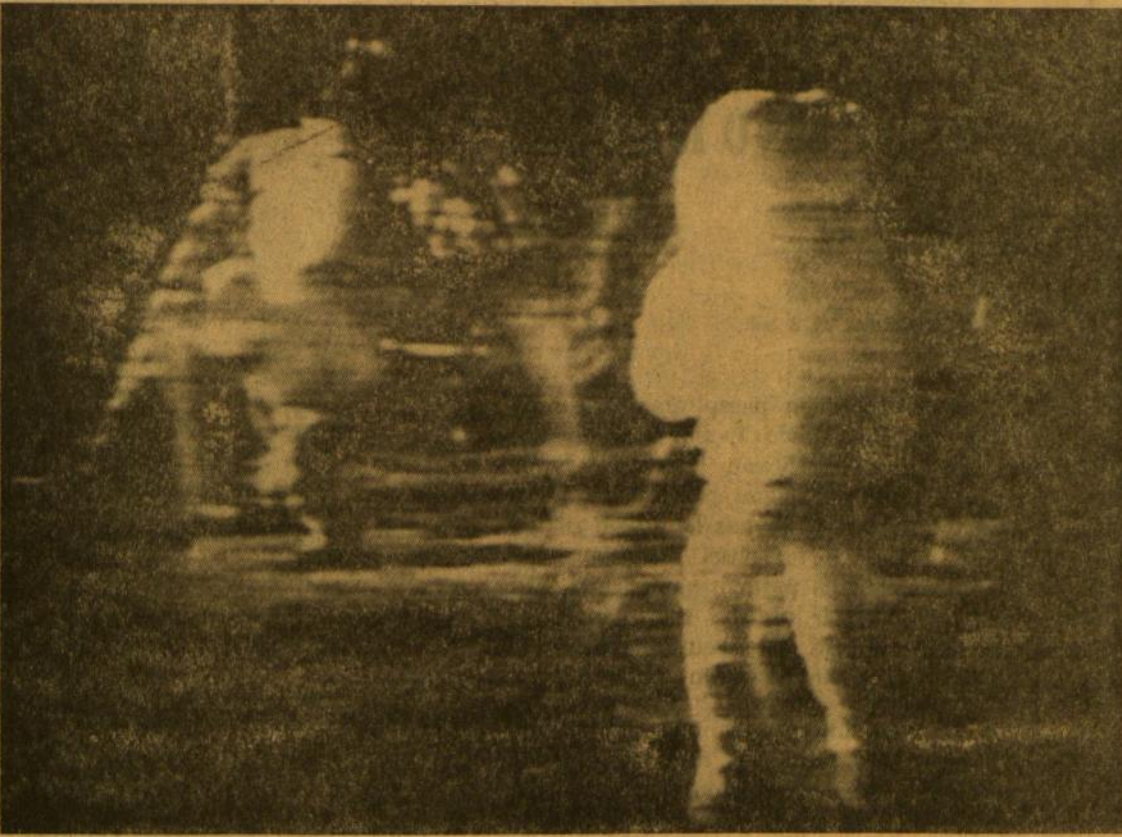
Nuotrauka Vytauto Maželio

me padais minkštoką Kauno asfaltą ir, kiek tik gerklės leido, plėšėme: "Po tuo klevu, po žaliuoju, gul bernelis jaunasis".

Kai šiandien skaitau mėgiamo poeto Jono Aisčio priekaištus Lietuvos valstybininkams ir karininkijai, daug kuo stebiuosi. Visų pirma stebiuosi puikiu stiliumi: pastabumas, atmintis, sąmojus, erudicija, vaizdingi epizodai. Iš tokio teksto kiekvienam galima pasimokyti. Bet drauge stebiuosei ir jo keistu troškimu lyg ir atsisakyti tam "totalitariniam" režimui, kuris "truko beveik keturiolika metų". Aršiais apibūdinimais Aistis skičiuoja buvusį gyvenimą: "puota karo metu", "sodoma-gomora", "toną duodavo lengva muzika, tušti farsai", "diktatūrose neauga asmenybės, vien pataikūnai" ir t.t. Anot Biliūno, liūdna pasaka. Klaikus peizažas. O gal tai tik poetinis gudrų apyptikavimas? Ką bendro turi asmenybių gimimas ir augimas su valstybine santvarka, kuri truko tik keliolika metų? Pažvelgę istorijon, matome, kiek didelių asmenybių atsirado ir tikrų despotijų šešelyje.

Gyvenau sodomos-gomoros metu Kaune. Lankiau gimnaziją. Turėjau glėbį draugų. Mylėjom literatūrą, operas, vaidinimus, kiną, vakarus ir sportą, — atseit, visą gyvenimą nuo pakaušio ligi futbolo buvę. Mokytojai didžia dalimi teko tik didžiutis. Linkėčiau, kad jų auklėjimo metodais apsikrėstų visos pasaulis. Mano draugas Remigijus, iškėptas literatūros pamokų, ruošėsi steigti poetų užuovėją — dvarą šiaurės Lietuvoje. Tokiame dvare neturtingi poetai galėtų atsipūsti ir ažuolų ar liepų prieglobstyje kurti ilgiausias poetas. Kartą, nuvažiuavęs į Šiaulius, ieškojau mielo Remigijaus po visą miestą. Galų gale radau mažame butelyje, antrame aukšte, užsirakinusį. Jis buvo bebaigias savo didingą opus magnus — "Orfėjus Lietuvoje". Kelias valandas klausiausi skaitymo. Taigi, asmenybių ir didelių minčių Lietuvoje niekad nestigo.

Zinoma, prakiško broliavimosi su pusbonkiu buvo per daug. Niekas, nelaimė, nepaisė donelaičio pamokymo — "Ir tu, (Nukerta į 7 psl.)

NUSTEBĘ ŽINGSNIAI VEDĖ MUS...

ALEKSANDRAS RADZIUS

MARE TRANQUILITATIS

Kai tik pajutom po kojom svetimą pasaulį, apsapo mus negyvas horizontas. Bet aklos uolos nepabudo, nors lietėm jų karštas kaktas, amžina tyla nebuvo sudrumsta.

Nustebę žingsniai vedė mus keisto miesto gatvėmis. Senutė geologija sumigė jos gyventojus ir jo namus. Bet niekas, niekas nepabudo ir nesutiko mūsų, amžina ramybė nebuvo pakirsta.

PIRMAS TAKAS

Gyvi sparnai niekada nebandė juodos padangės apkabinti.

Slėnių ir slaitų niekas dar nestebino kojų greitumu.

Smėlis dar nejuoto pėdų įmintų spaudimo. Mes pirmi,

palietę akmenėlių ir viršūnės akimis nuglostę, mes paliksim tau, mėnuli, dovanų — naujai išmintą taką tarp kalnų.

MENULIO TYRAI

Sausra buvo dieną, sausra buvo naktį, milijoną dienų ir naktų. Pajuodo gėlmė kapų tyloje — vandens nebėra. Sausra.

Kad galėčiau atnešti bent vieną lašelį rasos, ar lietaus debesėlių, kursai iš viršaus pelaimintų tyrus ir įkaitusius uolai šnabzdėtų į ausį: "Čia aš... čia aš..."

GRĮŽIMAS Į ŽEMĘ

Kai dūmai ir ugnis mano greitį pagmdys, paliksiu drebančius kraterio šlaitus.

Švelniai aš palytėsiu tuščią vieškelį, kol vėl į savo glėbį priims mane Žalioji žemė.

Vincas Krėvė savo laiškuose, 1944-1954 m.

Vincas Maciūnas

Ėjo 1944 metai. Dusliai, bet grėsmingai dundantis vis artėjančio fronto patrankos ne vienam kėlė aštrų klausimą — likti vietoje ar trauktis. Daugelis, gal net ir daugumas, būtų likę, jei ne šturpūs 1941 m. birželio mėn. masinių išvežimų ir kiti kartūs prisiminimai. Tad tūkstančiai lietuvių pajudėjo į Vakarus. Jų tarpe buvo ir Vincas Krėvė. Jis ir asmeniškai priežasčių tutėjo gal daugiau už dažną kitą. 1942 m. padares, kaip dabar rašo "Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija", "viešą antitarybinį pareiškimą" (tarp kitko atskleidždamas savo pasikalbėjimą Maskvoje — su užsienio reikalų komisaru Molotovu, iš kurio patyrė apie iš anksto suplanuotą prievartinį Lietuvos įjungimą į SSSR) ir tada Maskvoje leistame Lietuvos kompartijos oficioze "Tiesoje" (1942 Nr. 21) paskelbtas drauge su kai kuriais kaitais ne tik šiaudadūšiu ir veidmainiu, bet ir išdaviku, Krėvė nesijautė galintis likti Lietuvoje. Jau būdamas Austrijoje, jis rašė iš Wiener Neustadt miesto: "Mums atrodo, kad ankščiau mėnesiu kitu ar vėliau teks išvažiuoti iš čia, ypač jei frontas dar priartės, nes "draugai" lietuvių tikrai nepaglostytų, jei kurie jiems į rankas patektų, ypač manęs" (1944.10.30). Kiek vėliau rašė, gavęs iš vieno pažįstamo žinia, kad "Justas Paleckis išleido visiems pabėgėliams 'amnestiją'. Nemanau, kad atsirastų žmonių, kurie tai amnestijai patikėtų" (1945.4.10).

Suprantama, kad sunkios gyvenimo sąlygos karo išvargintame svetimame krašte ir visai neaiškus rytojus slėgė Krėvę, ir jis guodėsi laiške M. Biržiškai: "Beveik pavydžiu jums, kad jūs galite dirbti, kad susirinkote visu fakultetu vienoje vietoje (Greifswalde, kur tada gyveno keli Humanitarinių mokslų fak. žmonės. — VM), galite bendrauti, pasikalbėti vienas su antru, pagaliau pasiguosti skaudamaisiais klausimais. Aš čia sėdžiu vienas, kaip meška lauzė; net su tais lietuvišiais, kurie čia yra, netenka dažnai susitikti, nes jie visi dirba nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro, o sekmadieniais pakrinka kažkur, kiekvienas savaisiais reikalais. Vienoje irgi retai buvau, nes ten nieko iš ar-

čiau pažįstamų žmonių nesutinku. Dirbti irgi nieko nedirbu — nėra nei tinkamos nuotaikos, nei galimybės. Mokliškų darbų be bibliotekos užsiimti negalima. Čia net geresnės knygos pasikaityti nėra kur gauti. Meniška kūryba irgi negaliu užsiimti, nes nėra tam reikalingų sąlygų. Be to, paskutiniu laiku nuolat esu susirūpinęs, kaip ir kiti čia, dėl artėjančio fronto, nuolat bijome, kad štai gal jau ryt ar poryt reikės iš čia nėsintis, vėl bastytis su lagaminais, žiemą, šaltį, be pastogės, be nuolatinės vietos, iš visur vejamas. Suprantame gerai, kad dabartinis metu bus sunkiau įsitaisyti, negu pirmą kartą, nes padaugėjo pabėgėlių. Kur čia tokiomis aplinkybėmis imtiesi kūrybos? Jokia šviesnė mintis neateina į galvą" (1944.11.2).

Panašiai rašė ir kitiems savo pažįstamiems: "Gyvename dar vis Wiener Neustadte, nors frontas jau priartėjo, manom, kad gal tikrai iki naujų metų ar Kalėdų nieko čia tokio neatsitiks ir šventes gal galėsime čia dar ramiai praleisti. Tik prisimena man mūsų išgyventos nuotaikos, kaip artėjo prie mūsų bolševikai Lietuvoje. Vis galvojai tada žmogus, kad galgi sulaukys juos, galgi jie neateis... Vis gyvenai kažkokiomis neramiomis viltimis. Šiandie tas pats čia pas mus, tik žymiai mažiau tikėjimo, kad jie gal bus sulaukyti" (1944.12.6).

"Man kartais būna taip sunku ir liūdna, jog gyventi nesinori. Imu net pavydėti tiems, kurie jau mirę ir visų šitų nelaimių nematė ir nenujautė. Čia jaučiuosi tada tokiu vienišu, jog net 'staigti' norisi, kaip Tamista sakai. Gerai, kad esu lengvabūdis, ir tokia mano nuotaika neilgai užsitiesia. Pasiilgau begaliniai darbo, kurį visą savo netrupą amžėl buvau pripratęs dirbti. Be to jaučiuosi šiandien, kaip 'siela be vietos', anot Herbačiausko žodžiu. Ir svajoju ir sapnuoju dažnai, kad esu Lietuvoje, o kai nubundu, būnu visai nelaimingas, kad tai buvo tik sapnas" (1944.12.11).

"Aš čia gyvenu, geriau pasakius, tik vegetuoju.

Dirbti nieko nedirbu, nėra nuotaikos, o gal ir jėgų trūksta, trūksta ir rūkalo. Vis rengiaus imtis darbo ir — tik rengiuosi, bet neprisirengiu. Sėdim čia (miestelyje Schaerding am Inn. — VM) ir beveik nieko nežinom, nes nieko pažįstamo neturim, vadinasi, neturim ryšių su pasauliu. O laikraščiai, iš kurių maža ką sužinai, ateina dviem trimis dienomis pavėluotai. Gerai tik, kad jau nebijome, kad mus bolševikai čia netikėtai užklups, kaip baitydavomės anksčiau" (1945.2.2).

"Pavasaris mane blogai paveikia visuomet. Be to, ilgų be įprasto darbo. Man vis vaidenasi, kad Lietuvoje dabar žmonės kruta, dirba, o aš čia stūksau, kaip niekam nereikalingas daiktas. Be to, įkryję vaidinti trečiaeilio beteio žmogaus rolę, nuolat galvoti, kas bus rytojui, ar negresia dar pavojus iš 'draugų' pusės —vienu žodžiu jaustis medžiojamu žuikiu. Atgimstanti gamta aštriau sužadina jausmus, giliau sujaudina sielą ir mintys kažkaip aistringiau būnda ir veržiasi iš pasamones... Gevename čia, kaip ir anksčiau, ramiai ir kol kas mūsų nedaužo, bet su maistu čia blogiau. Nebadaujam dar, bet pasigirti, kaip jūs, kad esame sotūs, tai negalėčiau. Kortelių — ypač duonos ir sviesto daviniai žymiai sumažinti, o taip ko nors gauti visai neįmanoma." (1945.3.19).

Austrijoje sulaukęs karo pabaigos, Krėvė apsigyveno Glashenbacho D.P. stovykloje (netoli Salzburgo), kur galėjo įsitraukti į savo mėgstamą darbą: intensyviai rašė, buvo stovykloje leisto žurnalo "Tėvynėn" vyr. redaktorius, skaitė paskaitas, mokytojavo: "... įsteigėm lietuvių gimnaziją, visas aštuonias klases. Kol kas aš neva direktoriauju joje. Nežiūrint įvairių sunkumų, stokos vadovėlių, darbas sekasi" (1946.12.). Stovyklinio gyvenimo sąlygas taip apibūdino: "Nors gyventi čia visiems sunku, bet nepasakysiu, kad man būtų jau taip blogai, nors antri metai gyvenu stovykloje. Čia gyvenę lietuviai visi mus globoja ir kiekvienas stengėsi padėti, kuo tik gali. Todėl iki šiol stovykloje neteko man dar nei badauti nei šalti" (1947.2.1). Malonų žodį skyrė tai stovyklai ir vėliau, jau Amerikoje gyvendamas: "... man prisimena draugiška šeima Glashenbach, kur jaučiausi kaip tarp artimiausių draugų Lietuvoje, lyg namie" (1949.5.10).

Iš Austrijos laikų nemaloniausių prisiminimų Krėvei buvo jo kai kurių rankraščių žuvinimas: "Kaip man šiandien skaudu, kad beveik trys tomiai, jau spaudai paruošti, iš valdininkų gyvenimo žuvo: pasiliko Lietuvoje, nors kaip tuomet atrodė saugiose rankose, bet kas gali šiandien būti saugus. Nuorašai, kuriuos išsiųčiau, pražuvo drauge su visu lagaminu, su kostiumais pakelyje, rodo, visai netolimos kelionės metu, jau karui pasibaigus: iš Zell am See į Zaleburgą (tik 125

kil. tiesioginio kelio)." (1949.1.14).

Beje, Lietuvoje paliktas anas Krėvės rankraštis nedingo, ir kai kurie apsakymai iš ten 1965 m. buvo išleisti "Likimo žaismo" antrašte.

1947.4.18 Krėvė atvyko Amerikon, prof. A. Senno rūpesčiu atkviestas Pensilvanijos universiteto Fidaldefijoje. Čia Krėvė penkerius metus dėstė rusų ir lenkų kalbas bei literatūras; buvo gavęs dėstyti ir lietuvių literatūros kursą. Dėstydamas slavistikos dalykus, Krėvė galėjo išsiversti ir be anglų kalbos, kurios mokymasis jam sunkiai sekėsi: "Mokinuosi anglų kalbos ir —pykstu: kokiam velniui mokinuosi? Ar kad su šventu Petru kalbėtis pas dangaus vartus? (Beje, tai aliuizija į vieną epizodą Krėvės "Raganiuje". — VM). Juk jei ten pateksiu, manau, su juo ir lietuviškai galėsiu susikalbėti. Tiesiog juokius krečia su manim likimas" (1946.11.3). Arba: "Anglų kalboje, deja, visai nedarau pažangos. Esu baisiai nusivylęs, kad pasiseks man kada angliškai kalakutuoti" (1947.11.14).

Darbas nebuvo Krėvei per sunkus: "... universitetas neapkrauna per daug manęs darbu. Atsižvelgdamas į mano gyvenimo sąlygas, net stengėsi ir šiuo atveju man padėti: gavau gerą šviesų kambarį universiteto patalpose, kuriame sėdžiu visą dieną ir dirbu ramiai, netrukdomas. Ir atlyginimą man šiais metais pakėlė" (1948.10.21). Panašiai rašė ir po 5 metų: "Iki šiol Amerikoje gyvenau laimingai ir materialiniu atžvilgiu jaučiausi gyvenimu patenkintas, nes nereikalavau daug iš gyvenimo. Negaliu pasakyti, kad moraliai buvau patenkintas" (1953.2.16).

Tas Krėvės gyvenimo reikalavimų kuklumas ne vieną stebino ir kėlė jam pagarbą. Žinoma, ne tu, kurie viską pratę vertinti dolerio mastu. Krėvė pats tai ryškiai jautė: "Čia žmogus vertinamas tik pagal tai, kiek turi kišenių dolerių, o buvusio pabėgėlio kišėnis dar tuščias" ("Mūsų Kelyje" 1948.11.3, Nr. 61 spausdinto laiško ištrauka).

Panašiai rašė ir kitą kartą: "Kas čia gera — tai kad ramu ir pasijunti žmogumi, į kurį niekas nežvelgia, neprikaišioja. Suprantama, pagarbos laukti iš nieko netenka, nes čia gerbiamas tik doleris ir tasai, kuris daug jo turi. Bet niekas čia ir negalvoja apie pagarbą, bet gyventi galima patogiai, o tai po visų DP išgyvenimų labai svarbu ir malonu" (1948.12.22). Vis dėlto, neiškentė Krėvė ir nepasiguodęs: "... mano vardas liko Lietuvoje, čia atsivežiau tik pavardę, kuri jau nieko nereiškia" (1951.8.17).

Prisimena ir laikus, kai grįžo pirmojo pasaulinio karo nuniokotą Lietuvon: "Man jau teko trečią kartą iš naujo pradėti kurtis. Kai prisimenu savo padėtį,

(Nukelta į 4 pusl.)

Vincas Krėvė savo laiškuos, 1944–1954

(Atkelta iš 3 psl.)

kada grįžau Lietuvon, pirmam pasauliniam karui pasibaigus, matau, kad man buvo žymiai sunkiau susitvarkyti, net negu čia, bet buvau jaunesnis, žymiai jaunesnis ir viską galėjau lengviau pakelti. Juk ir ten išstisus metus gyvenau, net pastovaus kambario neturėdamas, uždarbio užtekėjo tik pusei mėnesio pragyventi. Čia, ačiū Dievui, nors pastovų kambariuką turime, o Jūs net visą butą, ir uždirbti tiek, kad pragyventi užtenka. Apie tai, kad butą gauti, baldus įsigyti arba patogiai įsitaisyti, aš net nesvajojau" (1950.1.8).

Nors pats labai kukliai gyvendamas, rūpinosi Krėvė padėti kitiems: "Daug širdgėlos turiu su draugais, kurie gyvena anoje pusėje vandenyno. Kaip rašo, ten pasunkėjo gyvenimas, kad beveik pakelti jo žmonės negali. Labai skaudu, kad nieku negaliu jiems padėti, išskyrus, kad vienam kitam pasiūnti pakietėlį" (1947.12.4).

Siaip ar taip, Krėvė buvo betgi laimingesnis už daugelį kitų, ypač panašaus amžiaus tremtinių (Krėvė Amerikon atvyko, jau bebaigdamas 65 metus), nes jam neteko griebtis sunkesnio vyresniam žmogui fizinio darbo ar būti kitų išlaikomu bedarbiu, o tai būtų buvę itin nemalonu Krėvei, kuris viename savo laiške buvo rašęs: "... niekuomet, net jaunatvės dienomis, nesinaudojau pašaline parama, net tada, kai tek-davo pusbadžiai gyventi" (1947.5.12).

Krėvė netgi gavo pagal savo specialybę universitetinį darbą. Vis dėlto didelio pasitenkinimo jis nejaudė: "Suprantama, kad darbas čia, kokis jis bebūtų, neteikia moralio pasitenkinimo, bent man, todėl manau, kad ir kitiems, nes dirbi ne savo krašto naudai, ne dėl savųjų žmonių, o svetimųjų naudai. Nejaudu dargi gyventi tarp svetimųjų ir siela ir nuotakomis. Bet ką gi padarysi. Reikia gyventi, kol gyveni" (1950.1.8). Tą pačią mintį Krėvė dar ryškiau pabrėžė savo kalboje per jo 70 metų sukakties minėjimą: "Aš pasakysiu, kad darbas čionai ir darbas Lietuvoje gimdė mano širdyje visai kitus jausmus. Aš ten dirbau žymiai sunkiau, negu čionai, bet tas darbas manęs nevargino. Ne todėl,

Kaip jaučiausi, atstumdami mylimą šalį, kaip nepasiduodant, miltai, profesoriaus senatvei. Turime pasidaryti viską, kad ir atstumdami dešimtį metų begyvendami galime pasiilkti jaučiamos sielos ir nuostabios rūšies ir darbingumo pasaulio. Todėl po tinkesniais jėgais, kad senatvėje 1950 metais būtų jėgos darbingumui, nuolatine darbingumu ir siela ir jėga darbingum stipresnis. Aš ir žmona šiuo metu senatvėje.

Vincas Krėvės rankraštis: laiško, rašyto, prof. Mykolui Biržiškai 1952. 12. 16, ištrauka.

kad aš buvau jaunesnis, bet todėl, kad aš dirbau dėl lietuvių ir dėl Lietuvos" (Krėvės raštai, VI, p. 452).

Tas jo amžiaus sukakties minėjimas sukėlė jam ir kitokių nelinksmų minčių: "70 metų sukaktuvės, ypač man, yra itin nemalonus visais atžvilgiais — kam malonu, kada jam primena, kad tavo gyvenimas artėja savo galo, kad tu esi jau pasenęs, niekam tikęs, niekam nereikalingas ir neįdomus" (1952.9); arba: "... tokios iškilnės ant gyvenimo slenksčio nesukelia malonių jausmų, nors buvo labai jauku" (1952.11.22); vėlgi: "Sveikinate mane, 70-čiai metų sukakus. Ar negeriau būtų pareikšti man užuojautą? Tokios sukaktuvės nesukelia džiaugsmo, nes tai yra — memento mori" (1952.11.2).

Beje, toji pati žmogaus jėgas sužlugdančios senatvės ir neišvengiamos mirties mintis aštriai duria Krėvės veikaluose; kad ir šiuose išmintingojo maharadžos Satjavano (iš "Pratjekabuddhos, šventųjų Gango vilnių pasakos") žodžiuose: "Ar žinai, kas sunkiausia narsios sielos vyruui?... Tai senatvė, kuri atima jėgas kūnui, kuomet siela lieka galinga, kaip yra buvusi... Kas yra piktesnis žmogui, kaip pasenti, patekti senatvei naguosna" (Krėvės raštai, V, p. 75). Ir savotišku grauduli blykstelį šie Krėvės žodžiai savo bendraamžiui Mykolui Biržiškai: "Nepasiduosime, mielas Profesoriau, senatvei. Turime parodyti visiems, kad ir aš-

tuntą dešimtį metų begyvendami galime pasilikti jaunais siela ir nesudribti kūnu ir darbingumo nenustoti" (1952.12.16).

Profesoriams nustatytos amžiaus ribos sulaukęs, Krėvė išėjo pensijon. Ta proga rašė: "22 d. gegužės mėn. atlikau paskutinę paskaitą universitete. Manau, kad ji buvo paskutinė ir mano gyvenime. 1 d. liepos mėn. turiu dėl amžiaus visai pasitraukti. Jeigu būtu Lietuvoje, būčiau labiau atjautęs savo pasitraukimą, bet čia, svetimoje šalyje, nepajutau ilgesio"; pajuto betgi, kad "kelias išėitas ir jo kelias nebetolimas" (1953.5.24). Ta įkyri mintis, atrodo, nekartą dilgino Krėvę. Rašė vienam savo kolegai: "Atsiprašau, kad taip vėlai atsiliepiu į Jūsų laišką — pasibaigus mano tarnybai Pensilvanijos universitete, buvau užimtas asmeniniais savo reikalais, kuriuos sutvarkyti buvo nelengva. Susitvarkė geriau, negu tikėjau, ir šiandien jau galiu ramiai atsidusti — pragyvenimui minimumas yra užtikrintas, o tai jau daug reiškia. Nežinau, kaip pasiūsiu šio nuolatinio darbo, kurį tiek metų su pamėgimu dirbau. (Beje, anksčiau buvo rašęs, kaip jau šiam straipsnyje cituota, kad universitetinis darbas svetimame krašte jam neteikęs pasitenkinimo. — VM). Ar neatsitikis su manim kaip su tuo pašto valdininku, — iš Čechovo apysakos, kuris svajojo apie laikus, kada susilauks pensijos ir galės ramiai ilsėtis, nieko nedirb-

damas, o kai susilaukė — zaskučal i umer" (sunuobodžiavo ir pasimirė, 1953.8).

Tokios svyruojančios tarp nusiminimo ir optimistinių prosvaisčių nuotaikos atsispindi ir žemiau cituojamame nedatuotame laiške: "Didysis Šeštadienis. Sėdžiu namie vienas, tylu ir taip liūdna. Prisimenu Kauną, Vilnių, Balį (Sruogą — VM), Karsaviną, kurių jau nepamatysiu, kaip nepamatysiu ir Lietuvos ir viso, kas buvo miela ir brangu. Kaip čia viskas pilka, neįdomu ir nuobodu. Jaučiuosi, kad esu visiems svetimas, neįdomus, ir man visi svetimi ir neįdomūs — vis jauni žmonės, gyveną savo gyvenimu, savomis viltimis, svajonėmis apie ateitį — man ateities nebėra, ir geriau apie tai visai negalvoti. Gal esate supykusi, kad ilgai neatsiliepęs esu į Jūsų laišką. Pernai vasarą dirbau, ir todėl šiemet jaučiuosi labiau pavargęs. Į paskaitas reikia ruoštis, o jokių knygų, kurios man pagalbėtų, nėra — viską reikia iš atminties. Nuo to dar labiau pavargstu. Nenoriu apsilieisti ir literatūros srityje. Kai užėina nuotaika savaitėmis dirbu, nuo rašomojo stalo neatsitraukdamas, ir taip nusivirau, kad nei skaityti, nei net laiško parašyti, nei su žmonėmis pasikalbėti jau nesugebu. Nuo Kalėdų iki velykinių atostogų nesu niekam nieko parašęs. Štai ir yra priežastis, kodėl tiek ilgai tylėjau, į Jūsų laišką neatsakydamas. Be to, gyvenimas tokis vienodas, neįdomus, viena diena panaši į kitą, kad iš tikrųjų ir rašyti nėra apie ką. Gal tik apie tai, kad esu sveikas, fiziniai jaučiuosi gerai, bet tai juk kitiems visai neįdomu. Kada kartais pagalvoji, kad nekalingai gyveni, bet ir tai net man pačiam neįdomu, nes vis tiek gyventi norisi. Pasakysiu, kad ir dirbti norisi, todėl dirbu, stengiuosi, kad antra dalis (Daugaus ir žemės sūnūs) neišeitų silpnėsnė, negu pirmoji. Kartais pagalvoji, kad visas šis darbas yra nereikalingas — gal nebus, kas skaitytų. Bet tokias mintis genu lauk. Nenoriu patekti bevilčiam pesimizmui į nągus".

Tą stiprų norą gyventi pabrėžia Krėvė ir kitame laiške: "... gerai, kad jaučiuosi dar sveikas. Kaip ten bebūtų, bet gyventi dar norisi, o gal visuomet norėsi" (1953.5.25). Bet po kiek laiko vėl užplūsta pesimistinės nuotaikos: "Tikėjau, kad pasitraukęs iš universiteto, daug padirbėsiu, bet pasirodė, kad aš beveik nieko šiandien nedirbu ir abelnai per visą pusmetį neparašiau nei vieno puslapio. Atbuko protas, pagavo kažkokia apatija. Ir jaučiuosi nekaip sveikatos atžvilgiu. Ilgai negalėjau net laiško jums parašyti. Matau dabar, kad senatvė ne juokai. (...) Gal kažkaip atsigausiu, bet kol kas nuotaika nepergeriausia" (1953.12.17).

(Bus daugiau)

"Dana" – pirmoji ar trečioji naujųjų ateivių parašyta opera?

VLADAS JAKUBENAS

Su susidomėjimu paskaičiau "Draugo" šeštadieniniame priedė (VII.5) "Aidų" žurnalo apžvalgą, kur tarp kitko yra replikuojama į mano recenziją "Aidų" gegužės mėn. numerį apie J. Gaidelio operą "Dana". Man yra prikišama, kad "Dana" pristatoma visuomenei, kaip pirmoji opera, parašyta Amerikoje naujųjų ateivių, tuo tarpu visai nepamirštos nesenose praeityje pastatytos dvi Dariaus Lapinsko operos — "Lokys" ir "Maras", kurių autorius — irgi naujasis ateivis.

Tiek "Lokį", tiek "Marą" teko matyti ir gan nuodugnai apibūdinti spaudoje. Abu veikalai padarė nemažą įspūdį savo dramatiška tematika ir pastatymo bei muzikos naujumu. Abu buvo pavadinti operomis. Tiek visuomenės, tiek žinovų nuomonės buvo pasidalinusios; nebuvo abejonių dėl pačių veikalų ir jų pastatymo ryškumo ir talentingumo, tačiau trūko aiškaus sprendimo, ar tai tikrai operos, bent tokia prasme, kaip tas terminas iki šiol buvo suprantamas? Kai kuriais atžvilgiais tuodu veikalų buvo tikrai lyg operos: nebent tuo, kad svarbiausi veikėjai scenoje daugiausiai dainavo, o ne kalbėjo. Tačiau, antra vertus, buvo elementų tai lyg paneigiančių. Viena: muzika nesudarė dominuojančio elemento; buvo tikrai ryškių, originalių muzikinių momentų, bet jie pasiliko tik epizodais; ilgais tarpais muzika sudarė tik foną, kuris daug kur atrodė monotoniškas, lyg skubotai parašytas tarpų užpildymui. Nepaprastai didelis, kai kur net pagrindinis vaidmuo priklausė scenos efektams: apšvietimui, deklamacijai, filmams, šūkavimui iš publikos ir pan. Atėmus scenos efektus ir išklačius vien tik magnetofono juostą, įdomumą sudarytų tik negausios nuotrupos.

Visa tai davė pagrindo klausimui: ar tai, ką matėme, buvo tikrai opera, ar "Horror-show" tipo mišrus sceniškas pastatymas, kuriame buvo ir tam tikrų operos elementų?

J. Gaidelio "Dana", priešingai, turi visus standartinės operos prielaidas. Yra tai pirmoji eilė-

muzikiniai — vokališkas kūrinys; jo muzika yra rūpestingai iki paskutinio takto parašyta. Galime tarti, kad muzikiniai vokališkas pradas "Dana" daugiausia ir "išvedė", padengiant ne visai sceningo libreto trūkumus. Nepaisant vietomis kam naujoviškos muzikos, ir kone ištiesai toli gra-

žu ne klasiškos harmonijos, "Dana" net negalėtume priskirti prie naujesniųjų kelių einančių operų: pagal savo visą užsiėmimą ji priklauso prie labiau tradicinio romantinių — veristinės operos istorinio kelio.

Būtime teisūs: prisilaikant istorinio objektyvumo, rašant apie "Dana", privalėjo būti paminėti "Lokys" ir "Maras". Jie pasiliko nepamirėti ne dėl kokios nors tendencijos, ar meniškio nepripažinimo, bet... dėl paprasto užmiršimo. Tačiau ir toks užmiršimo galimumas kai ką parodo. Abu D. Lapinsko pastatymai — kūriniai, juos prisimenant, jau pasamoneje priklausė kažkur visai kitur, negu prie įprastinės operos. Jie galėjo būti paminėti, kaip įdomūs, savitiški bandymai, kuriuos kažkaip sunku būtų sugretinti su iki šiol Chicagoje lietuvių operos scenoje matytais veitinimais ir savųjų operų pastatymais. "Lokiui" ir "Marui" priklausytų atskira kategorija ir atskira pirmenybės numeracija; "Dana" gi vis viena atsidurtų, kaip pirmoji visą vakarą užimanči, standartiniais tradiciniais keliais einanti naujųjų ateivių libretisto Stasio Santvaro ir kompozitoriaus Juliaus Gaidelio parašyta opera.

Gyvename istorinio persilaužimo, įvairių nusistovėjusių sąvokų lūžimo ir ideologinės maišaties laikus. Tam tikru laipsniu tai palietė ir mus, atsiliepė ir į mūsų meną ir muziką. Operos srityje susilaukėme naujų kūrinių. Čia iš vienos pusės tęsiama senoji tradicinė linija. Jai priklauso J. Gaidelio "Dana"; taipogi čia priklauso ir K.V. Banaičio "Jūratė ir Kastytis", kuri, gal būt, kada nors bus orkestruota ir paruošta scenai. Prie senos tradicinės linijos priklauso ir visa eilė dabartinėje Lietuvoje sukurtų operų, kurių bent kai kurios kada nors galės įeiti į bendrą lie-

tuviškos muzikos lobyną.

Iš antros pusės, susilaukėme taipgi originalių Dariaus Lapinsko žygių, stovinčių kitokioje plotmėje, kitokioje istorinėje perspektyvoje. Panašiu naujoviškų bandymų, kaip atrodo, neturi kitos Amerikoje gyvenančios ir savo kultūrą vystančios tautinės grupės. Iš griežtai naujoviško taško žiūrint, galima yra ir sekanti pažūra: kad abi D. Lapinsko operos atstovauja naują ir tikrą operos kelią; tada J. Gaidelio "Dana" priklaustytų kukli trečioji vieta, o pats gi veikalas atstovautų "atgyventą meno rūšį".

Sprendimas čia gali būti tikrai individualus, pagal asmeni-

ką skonį ir pažiūrą į meną. Šio raipsnio autorius pasilieka tradicinės operos pusę, kaip pirmą eilę muzikiniai-vokališko kūrinio, vis vien ar ji parašyta labiau naujoviškame, ar konservatyviame stiliuje. Ši operos rūšis tebėra artimesnė mūsų publiškai, joje, kaip atrodo (nors tai nėra įrodyta) yra lengviau rasti lietuvišką kelią. "Dana" didelei daugumai mūsų klausytojų praskambėjo lietuviškiau, negu "Lo-

kys" ir "Maras". Tačiau ir D. Lapinsko kūrybiniai žygiai mum davė naujų įspūdžių tiek muzikoje, tiek inscenizacijoje, tiek atskirais epizodais ir priėjime prie lietuviško meno. Tikimės, kad abiejuose frontuose, abiejuose istoriniuose keliuose šie žygiai nebus paskutiniai. Mūsų kompozitoriai, kaip matome, dar tebeturi pasiryžimo imtis stambių, ilgo ir įtempto darbo reikalaujančių kūrinių; tebūnie taip ir toliau.

Plaukė antelė, plaukė sieroji...

Nuotrauka Vytauto Maželio

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7522
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

Chicago Savings and Loan Association

5¹/₄%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkst.
tentinėmis. Mažiausia: turi
būti \$8000. Pelnas mokamas
kas šeši mėnesiai.

4³/₄%

Ant visų knygelių
sąskaitų

NUOSIMČIAI PRISKATTOMI
KAS DIENĄ. ISMOKAMI KAS
TRYIS MĖNESIAI

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MUSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organization's meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free parking lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 5, Sat. 9 to 12:30

Kovos dėl Kupiškio ir Rokiškio

KAZYS ALISAUSKAS

(Tęsinys iš liepos 19 d.
kultūrinio priedo)

Panevėžio rinktinė, antru kartą užėmusi Panevėžį, įsistiprino Liūdynės dv., Pakalnių, Karšinių, Bernotų, Piniavos riboje. Nuolat buvo vykdomos sustiprintos žvalgybos; rinktinė ruošėsi sekančiam puolimui. Iš surinktųjų žinių paaiškėjo, kad priešas telkia jėgas prie Kupiškio ir čia ruošiasi gintis.

Panevėžio rinktinės štabas susirūpino dėl Raguvos. Raguvą, kaip jau buvo rašyta, gegužės 19 d. buvo užėmus saksų kpt. Sprangerio batalionas draug su lietuvių raiteliais. Dviem dienom pralinksus, kpt. Sprangeris iš Raguvos pasitraukė Traupio link. Liko atviras dešinysis Panevėžio rinktinės sparnas. Apie tai buvo pranešta vyriausiam karo vadui gen. S. Žukauskui. Tuoj buvo gautas raminantis atsakymas, kad vyriausias karo vadas į Raguvą pasiuntė iš Kauno 2 pėst. pulko antrąjį batalioną, karn. Jono Laurinaičio vadovaujamą, ir iš Rumšiškio apylinkės vyktą į Raguvą 2 pėst. pulko pirmą batalioną (Marijampolės bn.), karn. J. Butkaus vadovaujamą. Karn. J. Laurinaitis gegužės 25 d. užėmė Raguvą, bolševikai pasitraukė Troškūnų link, Netrukus į Raguvą sugrįžo ir kpt. Sprangerio batalionas. Karn. J. Butkaus batalionas buvo pakeljęs į Raguvą. Tad Raguvoje telkėsi stipri rinktinė trijų batalionų: du lietuvių ir vienas saksų.

Gegužės 24 d. į Panevėžį atvyko 2 pėst. pulko vadas kar. V. Grigaliūnas - Glovackis, kuris, kaip vyresnio laipsnio ir didesnės dalies vadas, perėmė Panevėžio rinktinės vadovavimą. Karn. M. Katče trumpam laikui kažkur išvyko. Perėmus vadovavimą, kar. V. Grigaliūnas - Glovackis įsakė: gegužės 26 d. pulti ir užimti Subačiaus miestelį ir geležinkelio stotį. Tą pat dieną Raguvoje kar. J. Laurinaitis susitarė su saksų bataliono vadu kpt. Sprangeriu, sudarė dvi mišrias voras (lietuvių ir saksų) ir puolė Troškūnus, Surdegį ir Subačiaus miestelį. Jėgų dauguma, kaip lietuvių, taip ir saksų, buvo nukreipta Subačiaus miestelio kryptimi.

Vidurienyje Troškūnai, Surdegis, Subačiaus miestelis ir geležinkelio stotis buvo užimti. Priešas paskubomis pasitraukė. Panevėžio rinktinės vadovėtelė persikėlė iš Panevėžio į Karsakiškį.

Užėmus Subačių ir Troškūnus, saksų batalionas pasitraukė iš fronto. Kareiviams, saksų savanoriams, jau beveik baigėsi sutartas laikas kariauti, tad jie telkėsi kažkur Panevėžio apylinkėje, ruošdamiesi išvykti į Vokietiją.

Gegužės 26 d. Panevėžio rinktinės vadovavimą perėmė kar. St. Nastopka, vyriausio karo vado įsakymu. Rinktinėi buvo įsakyta pulti ir užimti Kupiškį. Puolimą pradėti gegužės 28 dieną.

Per žvalgus ir vietos gyventojus surinktomis žiniomis, priešas čia kasė apkasus ir ruošėsi gintis Rudilių, Radžiūnų, Karaliūnų, Noriūnų, Oniūnų kaimų riboje. Visi šie kaimai yra į vakarus ir

į pietų vakarus nuo Kupiškio. Priešo jėgos buvo nemažiau viena brigada (2 ar 3 šaulių pulkai).

Panevėžio rinktinę sudarė: 2 pėst. pulkas — 3 batalionai ir Panevėžio atskiras batalionas — 2 batalionai, viso 5 batalionai su viena artilerijos baterija.

Tuo laiku, kaip jau yra žinoma, Ukmergės rinktinė ruošėsi užimti Uteną. Kairiajame sparne Joniškėlio partizanų bataliono, gegužės 24 d. pirmoji kuopa (pušalotiečiai) užėmė Pumpėnus. Tą pat dieną buvo užimtas Pasvalys. Gegužės 25 d. buvo užimti: Daujėnai, Krinčinas ir Pabiržė. Gegužės 26 d. partizanai užėmė Biržus. Pasitraukę bolševikai susitelkė prie Vabalninko ir užėmė pozicijas gintis. Gegužės 27 d. Vabalninkiečiai partizanai, draug su vokiečiais (atvykusiais iš Šiaulių apylinkės), puolė ir užėmė Vabalninką. Priešas buvo vi su frontu spaudžiamas, atrodė, kad Kupiškio paėmimas turėtų pasisekti, tačiau pirmuoju šiuoli Kupiškio nepavyko paimiti.

Gegužės 27 d. vakare kar. St. Nastopka drauge su kar. V. Grigaliūnu - Slovackiu paruošė puolimo planą ir įsakė gegužės 28 d. anksti rytą pulti priešą. Puolimas buvo vykdomas trimis voromis. Dešinioji vora buvo stipriausia, vadovavo kar. J. Motiejūnas. Vokietius puolė Rudilių kaimą ir sutiko stiprų priešą pasipriešinę. Bandė Rudilių kaimą apseiti, bet nepavyko, tad sustojo. Vyko stipri šaudymosi dvikova, pavakare vora pasitraukė į Mažionių kaimą. Vidurinė vora puolė Radžiūnų ir Karaliūnų kaimus. Pradžioje puolimas vyko sėkmingai, bet, priešui kontratakavus, vora buvo priversta pasitraukti.

Kairioji vora, kar. J. Reikalos vadovaujama, tuoj pastebėjo, kad frontaliu puolimu nepavyks priešą nugalėti — taipgi pasitraukė.

Gegužės 28 d. puolimas Kupiškį paimti nepasisekė todėl, kad nebuvo vykdomas joks manevras, bet puolama frontu tose vietose, kur priešas mūsų puolimo laukė ir buvo gerai pasiruošęs. I šį reikalą tuoj įsikišo vyriausias karo vadas. I frontą prie Subačiaus sugrįžo ir saksų kpt. Sprangerio batalionas, kuris pirma buvo pasitraukęs. Vyr. karo vadas įsakė pasiruošti ir pakartoti puolimą Kupiškui užimti. Sugrįžo ir kar. M. Katče. Buvo paruoštas puolimo planas, šiuo kartą vykdant priešą pozicijų apėjimus, t.y. apeinant priešą kairiai ir dešiniąjį sparną. Puolimas vyko, priešas pasitraukė, ir gegužės 31 d. Panevėžio rinktinė užėmė Kupiškį. Saksų savanorių batalionas po to tuoj pasitraukė ir vėliau išvyko iš Lietuvos. Lietuviai fronte prieš bolševikus pasiliko vienu vieni.

Joniškėlio partizanų bataliono daliniai vykdė bolševikų puolimą labai plačiame bare. Kai kuriomis kryptimis, partizanai talpininkavo vokiečius, priklausą brigadai, kuri stovėjo Šiaulių ir Joniškio apylinkėse. Gegužės 29 d. Biržų partizanai užėmė Papilį ir gegužės 30 d. Kvietkų miestelį.

Dūdų orkestras palydi frontan prieš rusus - bolševikus išvykstantį mūsų kariuomenės dalinį geležinkelio stotyje 1919 metais

Gegužės 29 d. B. Sakalauskas ketvirtosios kuopos ir Vabalninko partizanų vadas, pakvietė kar. A. Michelevičių atvykti į Vabalninką pasitarti su vokiečiais dėl tolimesnio veikimo. Įvykusiame pasitarime dalyvavo kar. A. Michelevičius, B. Sakalauskas ir vokiečių dalinio vadas; buvo sutarta pulti ir užimti Rokiškį. Rokiškis buvo bolševikų pozicijų užnugaryje.

Puolimą turėjo vykdyti vokiečių raitelių rinktinė (vienas sustiprintas, sunkiaisiais kulkosvaidžiais eskadronas) ir kar. B. Michelevičius Pušaloto partizanų kuopa. Bendra puolimo kryptis Pandėlys — Rokiškis. Vokiečiai raiteliai žygiavo priekyje, lietuviai pėstininkai žygiavo užpakalyje, saugodami voros sparnus.

Gegužės 30 d. vokiečių rinktinė greitai šiuoliu prasiveržė pro bolševikų sargybas ir gegužės 31 d. anksti rytą be kautynių užėmė Rokiškį. Rokiškyje esantieji bolševikai, daugumoje štabų pareigūnai, tuoj pabėgo.

Tuo laiku kar. A. Michelevičiaus kuopa žygiavo paskui už jojusius vokiečių raitelius, išblaškyma ir imdama ir nelaisvė bolševikus, kurie tik pasitaikė pakeleje. Kuopa turėjo be poilsio

pereiti maždaug 60 klm. atstumą.

Užėmę Rokiškį, vokiečių raitininkai sustojo poilsui. Sužinojus apie tai, bolševikų vadovybė tuoj iš Kupiškio fronto nukreipė į Rokiškį apie vieną pėstininkų brigadą su artilerija. Prie Rokiškio bolševikai priartėjo kautynių tvarkoje ir su dideliu atsargumu. Tuo laiku vokiečių rinktinė, pasilejęsi Rokiškyje, pasitraukė Pandėlio kryptimi, iš kur ir buvo atėjusi. Pavakarį bolševikų brigada tada užėmė Rokiškį ir apsisusto nakvoti. Visą naktį bolševikai mieste siautėjo ir plėšė. Rašytojas kar. Juozas Balčiūnas — Švaistas, kuris tuo laiku buvo Rokiškyje, savo atsiminimuos sako, kad, tai buvo baisioji naktis Rokiškio gyventojams. Birželio 1 d. bolševikų brigada pasitraukė Obelių link, niekieno nepersekiojama.

Pasitraukus bolševikams, miestą gyventojai patys susirūpino savo saugumu. Kar. J. Balčiūnas, žinomas kaip rašytojas Švaisto slapyvardžiu, tuoj suorganizavo miliciją gyventojų saugumui užtikrinti. Gyventojai laukė atvykstančios lietuvių kariuomenės. Birželio 1 ar 2 d. anksti rytą, į Rokiškį atvyko kar. A. Michelevičiaus Pušaloto partizanų kuopa.

Mūsų lakūnai ir lėktuvai fronte prieš rusus - bolševikus 1919 metais (Iš Br. Kvicklio archyvo)

EARN **5 1/4** %
ON
\$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.
A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.
Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 • Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter • Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • V17-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-5 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. • Sat. 9 A.M.-12 Noon • Wed. - No Business Transacted

Kautynėse lietuviai kariai nežiūrint trumpo apmokymo ir įvairių neproteklių, pasirodė labai gerai kaip savanoriai, taip ir pašauktieji. Gautąjį uždavinį stengėsi tiksliai vykdyti, buvo klusūs ir rūpestingi, vieni kitiems be raginimų atėdavo į pagalbą. Tuometinis vyriausias karo vadas generolas S. Žukauskas apie lietuvių karį yra taip pasakęs: Lietuvis kareivis karo dalykų noriai mokosi ir, jų pramokęs, yra priešui labai pavojingas.

(Bus daugiau)

DAR VIENA KELIONĖ
Į VILNIŲ

Gordon Travel Service, 220 South Street, nori pranešti, kad paskutinė šios vasaros turistinė kelionė į Vilnių išvyksta rugpjūčio mėnesio 25 dieną iš Chicago.

Lietuviai, keliauvę su pirmąja grupe, išvykusia birželio mėnesio 3 dieną, grįžo patenkinti savo kelione ir pasimatę su savo artimaisiais.

Antroji grupė išvyksta liepos mėnesio 22 dieną — visos vietos jau užpildytos. Jei planavote, dar šią vasarą, pamatyti savuosius, prašome paskubėti, nes beliko tik kelios laisvos vietos ir laiko, dokumentams sutvarkyti, jau nedaug. Norintiems išsikviesti gimines viešnagėn į Ameriką, Gordon Travel Service paruošia reikalaujamus išskvėtimus ir padeda parūpinti lėktuvo bilietus. Dėl informacijų skambinkite Laimai ar Angelei, telefonu WE 9-6362. (sk.)

Birželio viduryje frontas sustojo ežerų linijoje prie Dusetų. Vietą gintis buvo patogi, nes ežerų tarpuose buvo įmanoma gintis ir su silpnomis jėgomis. Mūsų kariuomenės laikomas frontas prieš bolševikus sudarė apie 80 km. ilgio. Frontą gynė aštuoni pėstininkų batalionai, pusantro eskadrono raitelių ir 3 baterijos. Kuopų sudėtis nebuvo pilna, didžiausia kuopa turėjo apie 80, mažiausia apie 30 kareivių. Karių gretas praretino ne tik žuvusieji, bet ir sužeistieji, o taipgi ir ligos. Tačiau dalinius papildydavo vietos savanoriai, bet jie nuostolių vis tiek neišlygindavo. Didžiajam žygiui pasibaigus, abiejose rinktinėse tebebuvo apie 2500 karių. Nuotaika, kaip karininkų, taip ir kareivių, buvo labai gera. Ežerų linijoje buvo sustota todėl, kad reikėjo kariuomenei pailsėti, sutvarkyti tiekiamą ir evakuaciją.

Jaunos lietuvių kariuomenės pasisekimą laidavo visuotinis Lietuvos gyventojų pritarimas laisvės kovai ir jos rėmimas. Ypač didelę meilę rodė ir paramą teikė gyventojai tų vietovių, kurios buvo išvaduotos iš bolševikų.

RICHMOND AUTO SERVICE
2934 West 63rd Street
Užsieninių ir vietinių auto taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikas.
Tel. GR 6-3134 arba GR 6-3353
Savininkas Juozas (Joe) Juraitis

pasimoma skelbtis D R A U G E, is jis plačiau skaitomas lie-
tuvių dienraščiuose. Ugi skelbimų kai-
stiemis preinamos

Automobiliai

Giminėms į Lietuvą ir USSR Mums kaip tik pasisekė gauti RIBOTĄ SKAICIŲ automobilių —

MOSKVITCH
408-E

Paskutinis Modelis — Eksporto Kokybė. Ribotas laikas — Kas pirmas ateina, Tas ir pirmas aptarnaujamas

\$2495.00

Su pristatymu
Skubiai siųskite savo užsakymus.

PODAROGIFTS INC.

(arba prie jo prisijungusias firmas)

220 Park Ave. South
New York, N.Y. 10003

TEL. 212 - 228-9547

10 NAUJŲ — 20 DEMONSTRUOTŲ

1968 CHRYSLER

Paskutinė proga!

SUTAUPYKITE IKI \$3,000.00

nuo fabriko kainos.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

Vartotą automobilį galite pirkti
pradedant \$50.00.

SKIP'S Self Service LIQUOR STORES

1) **5515 SO. DAMEN AVE.**

All Phones WA 5-8202

2) **5996 SO. ARCHER AVE.**

Telef. — 735-2345

CANADIAN WHISKEY

\$3.39

3 for \$10.00

CALIFORNIA BRANDY

\$3.39 Fifth

STRAIGHT BOURBON WHISKEY

\$2.98 Fifth

STRAIGHT BOURBON WHISKEY

\$6.98 1/2 gal.

No limit

HAUTFORD COGNAC VSOP.

\$4.98 Fifth

DREWRY'S BEER

24 12 oz. bottles \$3.19 case

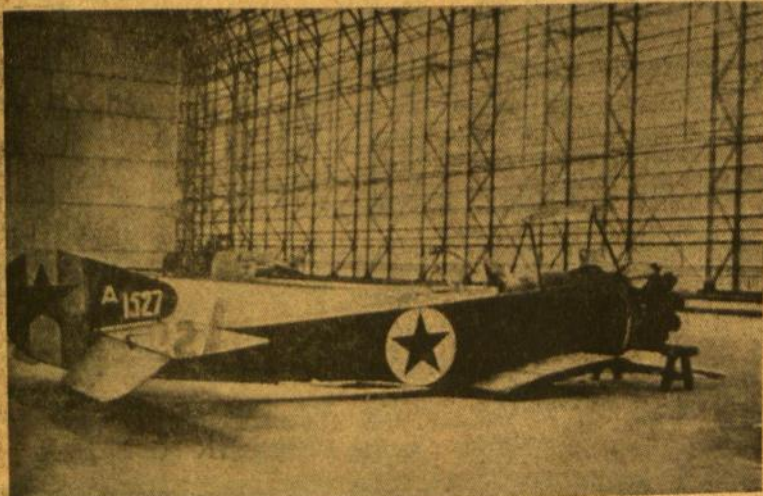
CALIFORNIA CHAMPAGNE

\$1.69 Fifth

GIN — 90 proof

\$6.39 1/2 gal.

**PIRKITE DABAR IR SUTAUPYSITE, KOL NERA DAR
PAKELTI ILLINOIS STATE TAKSAI.**

Rusų - bolševikų lėktuvai, paimtas mūsų kariuomenės 1919 metais. (Iš Br. Kvicklio archyvo)

Lietuvių mokslininkų suvažiavimas

Ivyks Chicagoj Padėkos dienos savaitgalį — Planuojama steigti Lietuvių mokslo draugiją.

JUOZAS PRUNSKIS

JAV LB ėmėsi iniciatyvos šiemet Chicagoje, Padėkos dienos progą, suaukėti lietuvių mokslininkų suvažiavimą. Pradėti pasirūpinti su dirbančiais universitetuose, ypač jaunaisiais.

Inž. B. Nainys, liepos 22 dieną sukvietęs spaudos atstovus, paformavo, kad suvažiavimo reikalui Chicagoje buvo suaukėti 9 posėdžiai. Sudaryti du pagrindiniai organai: 1) Centro valdyba ir jos sudaryta organizacinė komisija rūpinasi technišku organizaciniu darbu ir lėšomis.

2) Iš mokslininkų sudaryta programos komisija, kuri rūpinasi paskaitomis, simpoziumais. Technikinę komisiją sudaro inž. B. Nainys (pirm.) kun. J. Borevičius, S.J. (priėmimas, pamaldos), V. Kamantas (inform.) V. Kleiza (patalpos). D. Tallat-Kelpšaitė (regist.), A. Augaitis (parengimai), P. Zumbakis (balnus).

Suvažiavimo oficialus pavadinimas — Mokslo ir kūrybos simpoziumas. Simpoziumas vyks dviejose vietose: Jaunimo centre ir Midway House (Cicero ir Archer).

Kartu su šiuo simpoziumu vyks ir lietuvių studentų suvažiavimas. Jie naudosis "rimta" mokslininkų programa, o pramogas turės savas. Stud. suvažiavimu rūpinasi pirm. A. Augaitis.

Suvažiavimo programa

Liepos 15 d. inž. Br. Nainys turėjo Sherman Oaks, Calif. pasitarimą su prof. dr. A. Avižieniu ir dr. A. Klore, kurie atstovavo mokslininkų suvažiavimo programos komisiją. Paaikšėjo, kad jau sudaryta pagrindinė programa.

Suvažiavimas prasidės lapkr. 26 d. 7 val. 30 min. vakare simpoziumo dalyvių susipažinimo vakariene Midway House. Bendras posėdis įvyks lapkr. 27 d. 3 val. Jaunimo centre, pagrindinė tema "Lietuvės mokslo pasaulyje".

Tolimesnėje programoje svarstymai temų: "Kūrėjai ir jų žvilgsnis į mokslą", "Mokslo stovis Lietuvoje", "Lietuvių kultūrinė ir mokslinė spauda", "Akademinei laisvė ir tvarka", "Mokslas 2000 metais", "Moksliniai filmai jaunimui". Bus įvairių šakų atskiri moksliniai posėdžiai, pramogos. Suvažiavimas baigsis lapkr. 30 d.

Kam suvažiavimas šaukiamas

Pagrindiniai suvažiavimo tikslai:

1) Sudaryti sąlygas mokslininkų darbą dirbantiems lietuviams mokslininkams ir profesionalams tarpusavio žinių ir nuomonių pasikeitimui mokslinėje, profesinėje bei kultūrinėje srityje.

2) Supažindinti lietuvių visuomenę su išviejusių lietuvių mokslininkų bei profesinių pajėgumų ir mokslininkų bei profesionalų atsiekimais.

3) Visuomenei duoti vertingų ir įdomių paskaitų iš mokslo bei kultūros pasaulio.

4) Apsvarstyti Pasaulio lietuvių mokslo draugijos steigimo galimybes.

Dr. A. Avižienio informacijos Programos komisijos pirm. dr. A. Avižienis, atvykęs į Chicago iš Californijos, papasakojo, kad jau pribrendęs laikas sudaryti ryšį tarp lietuvių mokslininkų, profesionalų, įtraukiant visas generacijas mokslą propaguojančių lietuvių tarpe. Jaučiama, kad jau pribrendęs laikas steigti Lietuvių mokslo draugiją.

L. Bendruomenė tai skatinant ir finansuojant, ryžtasi imtis darbo. Planuojamąjį steigti Lietuvių mokslo draugiją veikty kontaktus su Liet. bendruomene ir sudaryty sąlygas lietuvių mokslininkams bendrauti. Vienas jų uždavinys — at-

vykęs lietuvių mokslininkas į kurti miestą, aplankyti liuanistinė mokyklą su paskaita iš savo srities.

L. Bendruomenė susirūpinusi sudaryti lietuvių mokslininkų ir profesionalų kartoteką. Tas reikalingas pavestas Tallat-Kelpšaitė ir V. Kamantui.

I suvažiavimą numatoma pakviesti latvių ir estų mokslininkų atstovus.

Norima pasikviesti lietuvių mokslininkų iš Pietų Amerikos, Australijos, Europos.

Spaudos konferencijoje buvo iškelta mintis, kad, prieš steigiant Lietuvių mokslo draugiją, reikėtų sueiti į ryšį su panašius tikslus turinčiu Lituanistikos institutu. Dr. Avižienis pranešė, kad su Liet. katalikų mokslo akademijos vadovybe ryšys jau užmegstas.

DVYNUKAI Į MARSĄ

Kai visas pasaulis su dideliu susidomėjimu sekė amerikiečių epochinį žygį į mėnulį, kitas nuostabus žmogaus prasišveržimas tarpplanetinėn erdvėn lieka beveik nepastebėtas.

Šiemet vasario 24 d. Marso kryptimi buvo paleistas erdvės laivas Mariner 6. Po mėnesio, kovo 27 d. išsautas kitas laivas Mariner 7. Jie abu praskris Marsą apie 2000 mylių atstumu nuo planetos ir pasiųs žemei žymiai geresnes nuotraukas, negu garsusis Mariner 4 prieš ketverius metus.

Mariner 6 pasieks Marsą liepos 31 d. Bet pirmuosius paveikslus turėtų transliuoti liepos 29 dieną. Mariner 7 praėks pro Marsą rugpjūčio 5 dieną.

Abu Mariner yra tikri dvynukai. Abu jie sveria po 850 svarų ir yra aprūpinti tais pačiais instrumentais. Mokslininkai tikisi gauti 189 paveikslus, kurie aiškiau atskleis Marso paviršiaus bruožus. Vieno paveikslų perdavimas užtruks 5 minutes, tuo tarpu Mariner 4 1965 metais vieno paveikslų perdavimas užtruko pusdevintos valandos.

Be to Mariner 6 ir 7 matuos planetos paviršiaus temperatūrą, atmosferos sudėtį ir tankumą.

AR.

Patikslinimas. Liepos mėn.

12 s. kultūriniam priede, Pr. Visvydo straipsnyje apie sukaktuvininką poetą Alfonsą Nykū-Niliūną paskutinėje skiltyje, iškritus vienai rankraščio eilutei įšivėlė neaiškumas. Vietoj "Niliūno kūryba prašyte prašosi meistriskumo, tapybos..." turėtų būti "Niliūno kūryba prašyte prašosi analizės. Juk joje yra tiek daug įvairumo: poetikos deimantų, kalbos meistriskumo, tapybos..." Taip pat paskutinėje eilėrašio citatoje turėtų būti "atgręžtas", o ne "atgrįžtas".

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutauptysi pirkti čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progą. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

Smagios dienos moksleivių ateitinių stovykloje bus ir šiemet Kennebunkporte.

Nuotr. V. Maželio

Mokslo sekuliarizacija ir religija

Crozer teologinės seminarijos profesorius Kenneth Cauthern, studijų tikslais metams pasitraukęs iš dėstytojo pareigų, parašė knygą "Science Secularization and God" (išleido Abingdon Press, Nashville, Tenn., 1969 m. 237 psl. 5.50 dol.).

Autorius pirmoje dalyje labai įžvalgiai perteikia mokslo vystymosi eiga, išryškindamas jo nutolinimą nuo teologų globos ir sekuliarizavimąsi. Autorius, panaudojęs labai daug medžiagos, parodo savo platų apsiškaitumą ir gilą erudiciją.

Kada tačiau jis ima spręsti mokslo santykį su religija, jo perteikiama Dievo samprata yra gana blanki, išblėsusi. Išisukęs, i modernaus protestantizmo atmosferą, autorius skelbia visą eilę tiesų, kurios mums būtų neprimtinos, per daug toli pasinėšdamos net į Naujojo Testamento vadinamą "demitologizaciją".

Jis ieško naujų ateities teologijos bruožų ir pabrėžia, vis dėlto, kad tarp tikrosios krikščionybės ir tikrosios tiesos, kurios ieško mokslas, negali būti konflikto. Keliose vietose pažymi, kiek

naujų laikų mokslininkai ir teologai — Julian Huxley, Harvey Cox, Paul Tillich aukštai vertina Teilhard de Chardin filosofiją.

Autoriaus stilių ir siekimus šiame veikalė gali pavaizduoti ši ištrauka: "Išvadoje, žmogaus situacija prieš galutinę realybę yra panaši į paprastų laukinių gentį, gyvenančią džiunglėse prie didelės upės. Jie nežino iš kur upė ateikia ir nežino kur ji bėga. Jie tik mato, kaip ji be paliovos teka; jie tai seka ir stebisi. Bet upė teikia vandenį jų laukams, duoda žuvis maistui ir vietą plaukymo pramogai. Taip pat ir mes — nežinome Aukščiausios Alfos,

kuri sudaro viso mūsų buvimo šaltinį ir pagrindą. Mes nežinome Paskutiniosios Omegos, kuri yra mūsų dienų bėgio pabaiga ir paskirtis. Pirminis Pagrindas, kuris yra amžinas, būtinas, nesutvertas, absoliutus, nesumažinamas. Šaltinis, iš kurio viskas kinta plaukia, yra mūsų neaprepiamas... Krikščionybės terminais kalbant, aš rašiau apie Aukščiausią Asmeninę Valią, kurios siekiama rado išraišką sutvėrime ir atpirkime, panaudojant tam vyksmą, kuris apėmė kentėjimą ir triumfą". J. Pr

• Dr. Pr. Skardžius ruošia spaudai naują kalbotyrinį darbą "Ankstyvesnės ir dabartinės lietuvių bendrinės kalbos vartoseną". Veikalą leidžia Pedagoginis institutas Chicagoje.

HIGH RATES

4.75%

PER ANNUM
ON REGULAR
SAVINGS
CURRENT RATE

5.25%

PER ANNUM
ON INVESTMENT
BONUS
\$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

ACROSS AFRICA SAFARIS, Ltd.

kviečia

Atvažiuoti į Rytų Afriką ir prižada Jums įdomiausias ir niekuomet neužmirštamas atostogas

Dėl daugiau informacijų rašykite — kad ir lietuviškai

T. Gugis, ACROSS AFRICA SAFARIS, Ltd.

P.O. Box 9420, Nairobi, Kenya

LITUANUS ŽURNALAS, MINĖDAMAS 15 METŲ SUKAKTĮ, SKELBIA JUBILIEJINĮ VAJŲ — SU YPATINGOM DOVANOM.

Jau penkioliktį metų, kai Litanus, leidžiamas anglų kalba, atlieka laisvųjų lietuvių šauklo pareigas 97 pasaulio šalyse — tiek valstybių jis paštu pasiekia keturis kartus metuose. Penkiolikos metų sukakties progą, esame ir būsimi Litanus skaitytojai, atsiuntę 5 dol. čekį, kviečiami dovanai atsiimti šampano bonką. Čekius rašykite LITUANUS vardu, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Gavę iš Jūsų pratestą ar visai naują prenumeratą, tuoj pasiųsime šampano kortelę, kurią nemokamai iškeisite į šampaną vienoje iš devynių kortelėje pažymėtų, didžiųjų Kane Beverage krautuvų Chicagoje. Dovaną atsiimti su kortelės asmeniška.

Šis nepaprastas LITUANUS vajus baigiasi rugsėjo 1 d. — Darbo Dienos šventėje. Visais klausimais prašome skambinti Chicago telefonu 434-0706, Jonui Kučėnui, LITUANUS reikalų vedėjui.

Sia progą dėkojame Kane Beverage krautuvėms už dovanotą šampaną.

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois

Telef. — GROvehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šėst. 7 v. r. — 3 v. p. p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

• Respublikinių premijų srutas okupuotoje Lietuvoje. Taip vadinamos, Respublikinės 1969 metų premijos už mokslo, technikos, literatūros ir meno darbus šiemet paskirtos net trisdešimčiai žmonių Tarp jų, premijos teko skulptoriui R. Antiniui, Panevėžio dramos teatro aktorui D. Banioniui, muzikologui J. Ciurlionytei už veikalą "Lietuvių liaudies dainų melodikos bruožai". Literatūros premijos paskirtos J. Parkštelui už trilogiją "Jau mystė", "Netekėk, saulele", "Čia mūsų namai" ir Justinui Marcinkevičiui už poemą — dramą "Mindaugas", kuri su didžiausiu pasisekimu dabar statoma beveik visose žymesniuose Lietuvos teatrų.

VEIDŲ PRIE ŽEMES

K. GRIGAITYTĖ

Novelių rinkinys, kuriame piešiamos gyvenimo problemos ir vaizdai, daugumai tremtinių pažįstami ir net patirti. Lengvu stiliumi, paprasta vaizdinga kalba parašyta knyga maloniai skaitoma ir jautriai išgyvenama, nes joje kiekvienas randa savęs dalelę.

Išleista Liet. knygų klubo. Kaina 2.00 dol., galima gauti DRAUGE. Illinois gyventojai turi prie knygos kainos pridėti 5 proc. mokesčius.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritalkinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines
Checkwriters
Nuomos — Pardavimai — Taisa
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

LUIZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI

Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

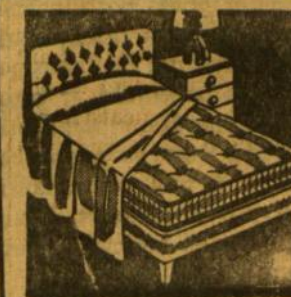
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

4 3/4%

PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

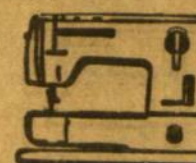
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEEley 3-4711

Atidara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

- BERNINA
- NECCHI
- ELNA
- VIKING
- PFAFF
- SINGER

- ELECTROLUX
- HOOVER
- EUREKA
- KIRBY
- ROYAL
- IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prie namais kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY

A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners

4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702

Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Iš Lietuvos katalikų mokslo akademijos veiklos

Šie metai atnešė Akademijai daug rūpesčių ir pareikalavo daug darbų. Nors ilgą laiką dalis Centro valdybos narių buvo išvykę net pakartotinai už Italijos ribų, tačiau Centro valdyba nepasileido rankų, priešingai, nemažai turėjo rūpesčių ir dar daugiau darbų, kaip kitais metais, nors dėl įvairių aplinkybių teko atidėti naujos Centro valdybos rinkimus rudenį. Po paskutinio aplinkraščio buvo suaukšti trys Centro valdybos posėdžiai. Pagrindiniai rūpesčiai buvo Akademijos leidiniams lėšų telkimas, pačių leidinių redagavimas ir VIII-jo Akademijos suvažiavimo ruošimas.

Nauji Akademijos leidiniai

Akademijos leidinių skaičių jau pasiekė stambus Metraščių IV tomas, turįs 624 psl. Šio tomo recenzijose išskeliamas kai kurių studijų vertingumas ir sumanė knygos redakcija. Prieš vasarą buvo pramatyta išleisti Metraščių V t. ir Suvažiavimo darbų VII tomas. Tačiau pradžioje metų Amerikoje vykęs streikas, vėliau paštinių streikas Italijoje labai sutrukdė laiku baigti darbą: suvėluotai gauta rankraščiai arba kitų korektūros, taip kad tų dviejų tomų turinčiai tik dalis, o kita medžiaga dar tebėra rankraštyje. Baigiamas spausdinti ir Suvažiavimo darbų V tomas. Gegužės mėnesio pabaigoje buvo spausdintu atiduota Lietuvos istorijos šaltinių serijos vienas tomas. Pramatyta ir jau baigiama ruošti ir kiti 5 tos serijos tomai. Spausdintu atiduotas tomas yra Reliacijos, tai yra mūsų vyskupų, besilankančių Romoje pas Sv. Tėvą, pranešimai apie vyskupijos religinį bei kultūrinį stovį nuo 16 amžiaus. Dar bus ir antras šių Reliacijų tomas. Kitos šios serijos tomas sudarys vadinamieji Kanoniškieji procesai, t. y. kanoniškieji liudininkų apklausinėjimai apie kandidatus vyskopus ir taip pat apie vyskupijos religinę padėtį. Jų bus trys tomai. Pagaliau, dar vienas tomas — Žemaičių vyskupiją liečiantys dokumentai nuo pat jos įsteigimo pradžios.

Lėšų telkimas

Savaime suprantama, kad toks didelio masto užsimojimas reikalauja labai daug lėšų — jau vien tik spausdinti išlaidoms apmokėti, nekalbant apie kitas būtinas išlaidas. Daug buvo parašyta laiškų į visas puses, beieškant geradarių, mecenatų, kurie ateitų Akademijai į pagalbą ir padėtų išleisti jos paruoštus svarbius mokslinius leidinius, tačiau prašymai susilaukė mažo atgarsio. Kai kurie siūlė kreiptis į Lietuvos fondą, bet ir šis net neatšakavo į Akademijos prašymus. Gi šiais metais parašė, jog net visą elę metų nieko neskirė šiam reikalui ir teragina vien tik aukoti jų fondui. Laimei kun. V. Puidokas sutiko išleisti Metraščių V tomą. Tada ir buvo atiduota turimoji medžiaga spausdinti. Taip pat dosniai sušalpė ir dr. J. Kazickas, apmokėdamas vieno tomo pusę išlaidų. Lėšų telkime daug iniciatyvos parodė Centro valdybos sekretorius kun. Rapolas Krasauskas, rašydamas laiškus ir rinkdamas lėšas Suvažiavimo darbų VII tomo išleidimui. Taip pat buvo prašytas ir įgaliotas prel. Pr. Juras rūpintis lėšų telkimu Akademijos leidiniams. Ir jis, kaip rasė, labai mažą terandą atgarsi — retas kuris teigiamai atsako. Tačiau jiem a biem —prel. P. Juriū ir kun. R. Krasauskui — priklauso labai didelė padėka, nes jų rūpesčiu buvo surinkta didesnė dalis reikalingų lėšų Suvažiavimo darbų VII tomo spausdinimui išlaidoms apmokėti. Ypač Lietuvos istorijos šaltinių leidimas laukia mecenatų, o taip pat nebetoli ir tas laikas, kai teks užsitikrinti lėšas Metraščių VI tomo ir kitų leidinių spausdinimui.

Akademijos VIII suvažiavimas

jau galutinai nutarta: VIII A-

kademijos narių suvažiavimas įvyks Toronte, 1970 metais, rugsėjo 1-6 dienomis. Techninę ir organizacinę dalį labai sėkmingai atlieka Toronto Židynys, kurio veiklus pirmininkas dr. J. Sun gaila rodo daug iniciatyvos. Ruošia ir plačią meninę programą. Centro valdyba rūpinasi mokslinės programos sudarymu. Šis darbas irgi eina pirmyn: jau sutartas, kad pagrindinę paskaitą skaitys dr. Juozas Girnius; teologijos sekcija organizuoja ir jai vadovaus kun. dr. Pranas Gaidis; filosofijos sekcija — prof. dr. Juozas L. Navickas; istorijos mokslų sekcija — dr. Juozas Jakštas; medicinos mokslų sekcija — dr. Juozas Sungaila ir prof. dr. Vytautas Pavilaniš; psichologijos — pedagogikos sekcija — dr. Agota Sidlauskaitė; lietuvių kalbos ir literatūros sekcija — prof. dr. Antanas Klimas. Dėl kitų sekcijų sudarymo tebeina pasitarimai. Apie tolimesnę suvažiavimo ruošimą eiga Akademijos nariai ir visuomenė bus informuojami per spaudą ir aplinkraščius.

Centro valdybos rinkimai

Jau pasibaigė Centro valdybos kadencija. Tačiau, kaip minėta, įvairios priežastys, kaip atstikimais išvykimas sekretoriaus ir kitų valdybos narių iš Italijos ilgėsimas laikui, vėliau labai nusitęsęs paštinių streikas, vasaros atostogos, kada daugelis išvyksta iš nuolatinių gyvenamųjų vietų, privertė naujos Centro valdybos rinkimus atidėti rudenį.

KRONIKA

• Lietuvių Enciklopedijos papildymų tomas atiduotas ryšiui. Baigiamuosius darbus buvo šiek tiek sutrukdžiusi LE leidėjo J. Kapočiaus liga. Šiuo metu jis jau paliko ligoninę, gydytojo priežiūroje sveiksta namuose ir rūpinasi LE leidyklos darbais, tarp kurių svarbiausias yra Lituanistinė Enciklopedija anglų kalba.

Lietuvių Enciklopedijos papildymų (36-sis) tomas jau baigtas spausdinti ir atiduotas ryšiui; skaitytojus pasieks maždaug po mėnesio.

Lietuvių Enciklopedijos papildytisys — papildymų — tomas yra tokios pat apimties, kaip buvo paprastai (544 psl.). Jo pasiskirstymas dvigubas: ir atnaujinti enciklopediją nauja medžiaga, ir, kiek galint, išlyginti jos spragas bei paklaidas, kurių buvo sunku išvengti šį didelį darbą dirbant išeivinėse sąlygose. Todėl papildymu tomas sudaro neatšiejamą viso LE leidinio dalį; kas prumeravo LE, turi pasirūpinti ir šio paskutiniojo tomo įsigijimu.

Norint turimą medžiagą apimti vienu tomu, rinkta glausčiau ir eilučių skaičius puslapyje padidintas, negu ankstesniuose tomuose, todėl šiame tome duota labai daug medžiagos. Kas liečia biografijas, įvedami nauji vardai, iškilę čia ir tėvynėje. Kitų biografijos papildytos bent svarbiausiais naujais duomenimis. Patikslinamos biografijos likusiųjų Lietuvoje, apie kuriuos savo laiku stokota tikslėsmų žinių. Be to, papildomai duodamos ir pirmųjų raidžių A ir B Lietuvos vietovės, nes ten jos buvo nepatenkinamai duotos. Panaudoti ir tie lituanistiniai straipsniai (Z. Ivinskio, A. Salio, kun. R. Kra-

Sapnuoju Valpurgijų naktis

(Atkelta iš 3 psl.)

žmogau niekings, išgerk, kiek tau priklauso". O vis dėlto kiau-rai nusilakusio kariškio taip ir nesutikau, nežiūrint kad vienu metu jaunatviško "smalsumo" sumetimais basčiausi po visokias "božegraikas". O kažkokį poetą — žurnalistą taip ir radau drybsantį Telšių gatvės tarpuvarėje. Parafrazuojant Binkį, paėmęs literatūros, mėgino atskiesti minčių, išsėdamasis žaliakalni smėlyje.

Prieš kelerius metus, gyvendamas Bell miestelyje, pamačiau pro langą kitoje gatvės pusėje, ant žolės gulinčią aukštelininką moteriškę. Išėjęs laukan, sutikau kaimyną, kuris rimtai pasakė: "She probably had too many bourbons". Nuejom pasižiūrėti. Ji buvo aptukusi ir dvokė alkoholiu. Vargais negalais įrioglinome ją į priebutį, kur stovėjo apibrizgusi sofa. Mano kaimynas gavo anklodę, užklojo ir, pasišaukę moters pusbroli, pamokė: "John take care of her. You know she is sick. Outside is damp".

Sitas alkoholizmo įvykis yra labai panašus į aną Mickevičiaus slėnyje, kur Aistis matė žmogų "nedidvyriškai aukštelininką gulintį su savo kryžiais ir medaliu". Galvoju, ką tokiu atveju būtų daręs mano kaimynas, kuklus fabriko darbininkas? Spėju, kad jis būtų pašaukęs ambulansą ar ką nors panašaus sugalvojęs "niekingam" girtuokliui padėti. Bet anais laikais su greičia pagalba nebuvo jau taip lengva. Be to, į alkoholizmą buvo žiūrima tik pro smerkiančios moralės monokli. Šiandien i tokius įvykius mes žiūrime su pasigailėjimo jaus

sauso, prel. P. Jatulio ir kt.), kurie atitinkamuose tomuose buvo per vėlai gauti. Nors aplamai buvo koncentruotasi į lituanistinę medžiagą, yra įvesdinti ir naujai iškilę tarptautinio garso įvairių sričių vardai.

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apdrauda. 2047 W. 67th Place — WA 5-8063

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

DAŽYMAS
PIGLAI DAZAU KAMBARIUS. VALAU KILIMUS IR BALDUS.
J. RUDIS — Tel. CL 4-1050

MOVING
A. NAUJOKAITIS
Apdraustas perkraustymas ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
3606 69th St. Tel. WA 5-2782
2501 69th St. Tel. WA 5-2782
3333 So. Halsted St. Tel. 254-3320
Didelis įvairių prekių pasirinkimas E. ir V. ŽUKAUSKAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta.

mu. Mane erzino lenkų akiplėšiskumas ultimatumo metu. Bet brolis Česlovas galvojo kitaip. Mano mama, kuri iš paprasto prenumeruodavo laikraštį "Chata Rodzinna", irgi galvojo kitaip. Ir kaimynai — Levandauskai, Pranevičiai, Kanapinskai — taip pat galvojo kitaip. Jie buvo prisiekę miestiečiai ir kariauti su lenkais nesiveržė. Kai kurie jų vaikai degė lietuviško patriotizmo liepsna ir dainavo: "J Vilniū, j Vilniū, j mylimą šalį", bet tėvai i tą pasinėsimą žiūrėjo pro pirštus.

Česlovas tapo mobilizuotas. Jo žmona Jadvyga ir mama ašarojo. Žiūrint i nusiminusias moteriškes, ir mano krūtinėn ismetė graudulys. Laimei visa istorija pasibaigė kompromisu. Mūsų valstybės vyrai nepasidavė karštakosiskai Valpurgijų strategijai ir užmezgė diplomatinis ryšius su lenkais. Nei man, nei mano draugams gimnazijoje, nepaisant suprantamo jaunatviško nusivylimo (kaip čia dabar — karo nebus?), prezidento nuolaida nestrigo širdin kaip erzinti rakštis. Pagarba kariuomenei ir prezidentui liko nesutepta. Intuicija sakyte sakė, kad mūsų likimas priklausys nuo žymiai di-

A. ABALL ROOFING CO.
Įstatyta prieš 49 metus
Dengiamie visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminus, rai-
nas, nutukimus, vamzdžius. Da-
dome iš lauko. Taisome mūrų "tuck-
pointing". Pilnai apsidraudę. Visas
darbas garantuotas.
LA 1-6047 arba RO 2-8778
Apskaičiavimai nemokamai
Skambinkite bet kuriuo laiku

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, kitybės, automobilių, sveikatos, būs-
nio.
Patogios iš-
mokėjimų są-
lygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH
\$10,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

INSURED

4 3/4%

Passbook Savings Accounts
Paid Quarterly
Computed and Paid as of:
Mar. 31 — June 30
Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH
\$5,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampus 58th Street
Telefonas — Prospect 8-9533

G E L E S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GEORGE A. GELMAN
BEVERLY HILLS GELMAN
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

SKELBKITES "DRAUGE".

desnių įvykių, kurie juodu debesi-
siu kaupėsi Europoje. Turiu prisipažinti, tragiškoms dienomis tiesiog galėjau Lietuvos vyriausybės vyrų, nes jie jokiu būdu negalėjo spirtis prieš totalitarinių milžinų siautėjimą. O savizudybei ne visi yra gabūs.

Pabaigai norėčiau atsakyti i Aisčio cituojamą ponios Antaninos nusiskundimą lietuviams: "Velnias, tie mūsų vyrai visai niekam netikę... nesimuša". Žymus graikų valstybininkas Periklis, peloponesiečių ir beotiečių 60 tūkstantinei kariuomenei įsiveržus i Atėnų kraštą, nusprendė kurį laiką uždelsti atskirtimą, nes priešai buvo žymiai stipresni. Ir koks kilo ergelis Atėnų miestui! Periklį kaltino bailumu. Poetai platino pajukiančias dainuškas: Hermippus taip eilavo:

Karaliau-satyre, ar vien tik žodžiu kariauti nori, bet ne kardu?

BANGA
TV, Radio, Stereo, TV antenos, air-conditioners. Pard. ir talsymas.
2649 W. 63rd St. — Tel. 434-0421
Vakaraie skambinti WA 5-3607
P. Rudėnas K. Simulis

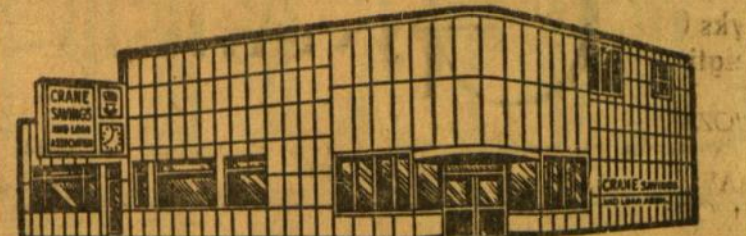
SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

Namų Apšildymas
HEATING SERVICE
Iddu naujus pečius ir vandens šildytuvus, išvalau ir sutvarkau alyvos ir dujų (gas) pečius. Alyvos pečius perdirbu dėl dujų. Dirbu Chicagoje ir prie miestuose.
Darbas atliekamas su lietuvišku sąžiningumu.
ALBINAS BANYs
4027 1/2 S. Anna Ave., Lyons, Illinois, Telef. 447-8806.

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3206 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. liepos mėn. 26 d.

Periklis kantriai ir tyliai ken- "Apgenėti ir apkapati medžiai po tē visas tas pašaipas, bet savo kurio laiko atauga, tačiau mūsų-nuosprendžio nepakeitė, o tuos, je kritę vyrai negrįžta". Taip ra- kurie veržėsi i mūsų, nuramino: šo Plutarchas.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

Mokamas už Vieną Me-
tu Certificate sąskaitas
Minimum \$5,000.00

4 3/4%

Naujas ankštas divi-
dendas mokamas už
mvestavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMADI. ir KETVIRTADI. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRADI. ir PENKTDI. 9 v. r. iki 5 v. v.
SEŠTADI. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadi. uždaryta

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrcst 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių.

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid
TRYs MODERNISKOS KOPLYČIOS:
4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŲs
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2814 W. 23rd Place Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Litanica Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Litanica Ave. Tel. YArds 7-1133-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St. Chicago, Ill. 60626
Tel. 925-5988

Išsirink sau moterį pagal žvaigždes

BUTKIENĖ, Reading, Pa.

Kaip žinome, horoskopas yra burimo dalis astrologijoje, kurią labai senais laikais laikydavo rimtu dangaus tyrimo mokslu. Anais laikais buvo tikima, kad žmonių gyvybė yra artimai susijusi su žvaigždėmis. Buvo manyta, kad žmogaus likimas priklauso nuo žvaigždžių judėjimo, kad kiekvienas žmogus turi savo žvaigždę. Dažnai buvo sakoma, jeigu kam gyvenime laimė nusišypsodavo, kad tas yra gimęs po laiminga žvaigždė o žmogui mirus, jo krintančią žvaigždę, buvo sakoma, kad tuo metu kas nors mirė. Ir dabar galima sutikti žmonių, kurie tiki, kad, pastebėjęs krintančią žvaigždę, ką sau palinkėsi, tai tas noras būtinai išsipildys.

Pietų kraštuose žvaigždės ypatingai aiškiai yra matomos danguje, nes, saulei nusileidus, staigiai sutemsta. Juodame danguje auksinės spalvos žvaigždės labai ryškiai žybsi, ir atrodo, kad jos labai netoli, o ir pats dangus atrodo labai neaukštai esąs, lyg kabėtų tiesiai ant galvos. Net atsiranda noras suskaityti, kiek gi tų žvaigždžių blizga danguje.

Seniau pagal žvaigždes atspėdavo žmogaus likimą

Prieš daugelį šimtmečių, žmonės, ypač arabai, egiptiečiai, o vėliau ir graikai tvirtino, kad pagal žvaigždžių susigrupavimą ir jų judėjimą iš vienos vietos į kitą galima atspėti žmogaus likimą: jam gresiančią nelaimę ar besišypsiančią laimę.

Atsirasdavo mėgėjų, kurie savo gyvenimą pašvėsdavo žvaigždžių stebėjimui. Jie išrado vamzdį, per kurį buvo galima geriau stebėti dangų ir sekti svarbesnių bei didesnių žvaigždžių judėjimą. Tie vamzdžiai, laikui bėgant, buvo gerinami, kol pasidarė mūsų laikais žinomais teleskopais. Dabar observatorijose jais naudojasi mūsų laikų mokslininkai, vadinami astronomais, tirdami bendrą dangaus sistemą, į kurią įeina ne tik žvaigždės ir planetos, bet ir saulė su mėnuliu. Jie laikui praneša gyventojams, kuriuose kraštuose ir kada bus matyti saulės ar mėnulio užtemimas, ir svarbių kometų bei žvaigždžių pasikeitimai.

Asmenys, kurie senais laikais užsiiminėjo žvaigždžių stebėjimu ir pagal jas pranašavo žmonių likimą, vadindavosi astrologais. Jie nešiojo specialų apsiaustą ir aukštą, panašią į cirko klouno, skrybėlę; visas jų apdaras buvo iš vienos medžiagos, išpašytos žvaigždėmis. Pasakose skaitydavome, kad karaliai savo rūmuose turėdavo ir tokius etatinius astrologus ir, jų bei žvaigždžių neatšikalusę, nepradėdavo jokių politinių žygių arba karo.

Mėgėjų atspėti savo likimą ir mūsų laikais atsiranda nemažai. Tik šiandien tokie pranašai nevadina savęs astrologais ir nenešioja specialių rūbų, bet uoliai domisi astrologijos dalimi, vadinama "Horoskopu", arba "Zodiako žvaigždynu". Beveik kiekvienas amerikiečių laikraštys ir žurnale duodamas skyrius "Horoskopas".

Gražuolė apie būsimą vyro pažinimą

Buvusi kandidatė į Miss West Virginia, dabar ponina Linda

Goodman susidomėjo horoskopu. Ji tvirtina, kad kiekvienam žmogui naudinga žinoti savo horoskopą. Tačiau, aiškinant žmogaus būdą, jo geras ir blogas puses, svarbu žinoti jo gimimo dieną, valandą ir minutę, ir reikia dviejų mėnesių pašvesti įvairiems apskaičiavimams.

L. Goodman pradėjo domėtis šia sritimi, būdama vos 14 metų amžiaus. Jos nuomone, labai naudinga prieš vedybas sužinoti savo išrinktojo būdą. Taip pat gerai ir tarnyboje žinoti šį tą apie savo viršininką, kad nedarytum klaidų. Pvz., jei viršininkas gimė po "Liūto" žvaigždę, jam patinka komplimentai. Tačiau jei jo žvaigždė yra "Skorpionas", tai atvirkščiai, su komplimentais gali nustoti tarnybos, nes viršininkas komplimentuojančiais nepasitikės.

L. Goodman vyras priklauso "Jaučiui", o jų keturi vaikai: "Skorpionas", "Ožiaragis", "Saulys" ir "Vandenis". Ji pati yra "Avinas".

Abudu kažkuo domisi...

Ji tvirtina, kad ir gyvuliai turi savo horoskopą. Jos du šuniukai — vienas "Saulys", kitas — "Mergelė". Abudu gerai gyvena.

Nė tik žuvis ir katės, bet ir paukščiai, turi savo horoskopą. Todėl, prieš paimant pas save kokį gyvuliuką ar paukščiuką, reikia gerai iširti jo horoskopą.

Pažink moters būdą iš gimimo datos

Poniai Goodman labiausiai rūpi moterų likimas, todėl ji nustatė visų metų horoslopa apie moterų būdus pagal jų gimimo datą. Štai jos išvados:

AVINAS (nuo kovo 22 iki balandžio 20). Tuo metu gimusios moterys yra vyrams patrauklios, nes jos tiki, kad vyrai pranašesni už jas. Jos nėra kvailos arba įkyrios, tačiau privalo saugotis per didelio savarankiškumo ir dominavimo.

JAUTIS (balandžio 21—gegužės 21). Vyrų vertina jų pastotumą, su ungtį su jautrumu. Jie mėgsta padėti finansiniai. Jos yra geros virėjos, bet vis dėlto nepatartina joms per daug atsiduoti namų ruošos darbams.

DVYNIAI (nuo gegužės 22 iki birželio 21). Jos yra žavios, inteligentiškos ir gudrios. Ko gi gali daugiau reikalaus vyrų? Tačiau gali nepatikti jų neramumas bei sarkastiškos pastabos. Tokių moterų klajojančios akys gali atstumti labai įkyrėjusius gerbėjus.

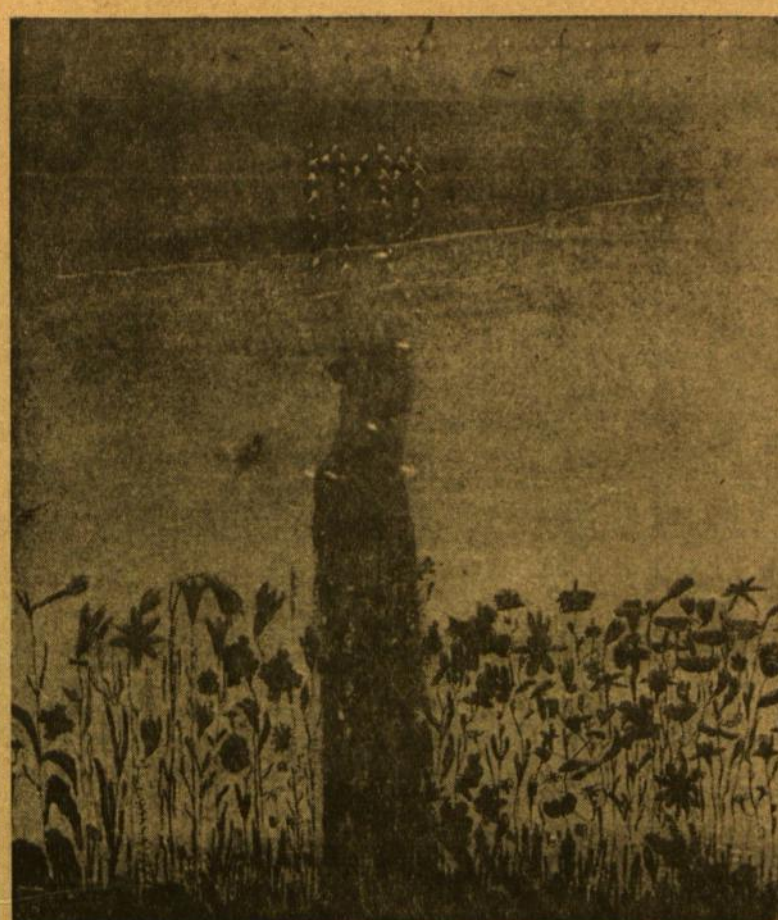
VEŽYS (birželio 22 — liepos 23). Jų moteriškumas ir jautrumas patraukia vyrus. Tačiau jas dažnai apima liūdesys ir, jei jų pesimistiška nuotaika neatbaidys vyrų, jie pasiliks joms ištikimi.

LIŪTAS (nuo liepos 24 iki rugpjūčio 23). Šių moterų atsparumas kartu su jų grožiu bei karališka eiseną daro vyrui įspūdi, lyg jam būtų leista lydėti karalienę. Jos turi vengti pavydo ir pasipiktinimo.

MERGELĖ (rugpjūčio 24 rugsėjo 23). Jos turi palinkimą sudaryti jaukią ir švelnią atmosferą savo šeimoje. Patartina vengti per didelio punktualumo ir tvarkingumo.

SVARSTYKLĖS (nuo rugsėjo iki spalio 23). Jų šypsena gali suminkštinti vyro širdį jau net 20 žingsnių atstume. Jei tas nepadėtų, ji turėtų panaudoti savo gimtąjį meilumą. Deja, dėl savo nerūtingumo, joms sunku privesti vyrus prie altoriaus.

SKORPIONAS (spalio 24 —

M. K. Ciurlionis

Mergelė (iš "Zodiako ženklų" ciklo)

Kad savas reikalas daugiau rūpėtų

AUGUSTA SATKIENĖ

Moterų sąjungos 33-čias seimas šiais metais įvyks rugpjūčio 17-20 dienomis Grand Rapids, Mich. Tai organizacijos svarbi šventė ir dviejų metų darbuotės, taipgi gairių nustatymas sėkmingai atečiai.

Paskutiniai keleri metai nesukėlė didelio entuziazmo, o atstovių skaičius vis mažėjo. Nei pusė sąg-os kuopų neprisiunčia savo atstovių, pasiteisindamos, kad tas sudaro dideles išlaidas ir bereikalingas eikvojamas laikas.

Tos, kurios dalyvauja seimuose, sugrįžusios pasakoja, kad šaukiami buvo valšinamos, o apie svarbesnius nutarimus dažnai nutyli.

Tuo tarpu turime pasvarstyti svarbų klausimą — naujų narių verbavimą. Turime jau dabar ruošti užpildyti senesniųjų narių retėjančias eiles, kurfas Viešpats vieną po kitos šaukiasi pas save. Kažin kodėl mes savo reikla's nesidomime? Sąg-os apdrau-

ištikimos vienam vyrui, praktiško būdo ir rimtos. Patartina joms po vedybų vengti pasilikti labai prisirišusiom prie savo tėvų, kad neturėtų konfliktų su savo vyru.

VANDENIS (sausio 2 iki vasario 19). Jos yra didelės svajotojos, žavingos ir nepagaunamos išsukinėtojos. Šiomis savybėmis gali užburti vyrus. Tačiau jų per laisvas laikymasis ir pamėgimas būti daugelio vyrų kompanijoje gali atbaidyti sužieduotini.

ŽUVYS (vasario 20 — kovo 20). Jos yra idealios merginos. Vyrų jas suras, nors jos būtų pasislėpusios iki ausų maiše. Tačiau pasirinktam vyrui jos turi pasilikti ištikimos.

Nejaugi savos kalbos ir tauty-

dos skyrius turi didelį pasirinkimą nuo 150, 300, 500, 750 ir 1000 dol. sumoms, su žymiai mažesniu mokesčiu kaip didžiųjų apdraudos kompanijų, nes jos turi išlaikyti puošnias įstaigas ir gerai apmokamus agentus su aukštais komissais. Mes gi tų išlaidų neturime, dėlto galime sumažinti mokesčių kainas.

Kažin, kad ir veltui duotume savo apdraudas, ar galėtume pasiekti lietuves, nes kas sava, tas negera.

Ligos atveju šalpos skyrius seniau buvo labai populiarius, tačiau įvedus ligininės apdraudą, atgyveno savo anksčiau ir tų daugiau ne reklamos nebedarome.

Iš centro pranešimų matome, kad paskutiniaisiais metais pažangos išsireiškimą stovime kritiškoje padėtyje.

Sis seimas kaip tik turėtų šį klausimą plačiai išgildinti ir gal reikla reklamai skirti daugiau lėšų.

Prieš keletą metų sekr. D. Zilienė painformavo Ill. valst. kuopas, pranešdama, kad ji daugiau nekandidatuos. Ragino kuopas siunčiant delegates, turėti mintyje, kad jos būtų tinkamos užimti jos vietą. Čia yra gera proga jaunai moteriai, mokančiai laisvai lietuvių ir anglų kalbas, o didelis mokslo išsilavinimas nereikalingas, nes didieji raportai ir apdraudos Dept. būna aktuarių parengiami.

Tas pareigas galima namuose lengvai atlikti. Jos taipgi yra su geru atlyginimu; seniau dėl tokių pareigų buvo net kovojama, o dabar kol kas net kandidatės nerandama.

Kodėl taip aptingome, reikėtų pasiklausti.

Nejaugi savos kalbos ir tauty-

Apie pagarbą mirusiam

Klausimas: Ar yra paprotys bei būtina klausptis prieš mirusio asmens karstą? Taipgi, kada pagerbi mirusį, įeinant ar išeinant, ar abiem kartais?

Atsakymas: Tai yra individualus asmens pasirinkimas. Pagal lietuviškąjį paprotį, klaupiamasi prieš karstą įėjus, po to, pareiškiama užuojauta mirusiojo artimiesiems. Išeinant, pirmiausia atsisveikiname su mirusiojo šeima, o tada atiduodam pagarbą mirusiam.

Amerikoje, pagal Elizabeth Post, Emilijos Post ipėdinę, taipgi aiškinama, kad tai yra individualus dalykas. Jei pagal tavo tikėjimą, klaupimasis yra natūralus žestas, taip ir daryk. Tačiau, jei tai atrodo nenatūralu (turint mintyje atskiras religijas, kuriai atėjęs priklauso), nėra reikalo padaryti nieko kito, kaip tik

praėti pro karstą ir minutel sustoti, vėlonį pagerbiant.

Anot jos, užtenka mirusį pagerbti tik sykį — arba kai tik įeini arba po to, kai pakalbėjai su liūdinčia mirusiojo šeima.

Daiva Dobilienė

Moteris tam tikro amžiaus, kas reiskia tikrai jau amžiuje.

— Byron

Aš neneigiu, kad moterys yra neišmintingos: Aukščiausias Viešpats sukūrė jas, kad prilygtų vyrams.

— George Eliot

O pasakyk jai, trumpas yra gyvenimas, bet meilė yra ilga.

— Tennyson

Bučiavimasis nesitęsia amžinai ir jo neužtenka, gi virimas priešingai.

— George Meredith

Ratelis ir verpstė — jau tik muziejiniai eksponatai...

bės išlaikymas jau paliko nesvarbų dalyką? Kai seimas įvyko Penn. valst., kur išimtinai vadovauja čia gimusios moterys, jos džiaugėsi, kad galėjo išgirsti seimo vedimą lietuvių kalba, nes galėjusios pačios pasitobulinti ir pasisakė stengiančios susikimuose paskleisti daugiau lietuviškosios.

Norint šiais kritiškais laikais pagyvinti veiklą, rekomenduojau, kad centro pirmininkė būtų renkama iš Chicagos, nes čia koncentruojasi visa veikla. Taipgi, turint pirmininkę vietoje, gal ir veikimas labiau pagyvėtų.

Narės, išbuvusios daugiau, kaip 10 m., turėtų užleisti vietą naujom. Su nauja energija jos gal būtų naudingesnės organizacijai.

Grand Rapids kuopa jau seniai uoliai rengiasi seimui. Mūsų pareiga tik kuo gausiau suvažiuot ir su giliu pasiryžimu sutikti ateitį ir mūsų vienintelei katalikių moterų organizacijai ateiti į pagalbą.

Ar mokyti vaiką skaityti vaikų darželyje?

Ne, sako vaikų vystymosi specialistai. Daugelis vaikų nėra paruošti išmokyti skaityti ligi patie pirmojo skyriaus. Vaikų darželis turi laba daug ką vaiką išmokyti ir be skaitymo — kaip sutarti su kitais vaikais, kaip pasilikti be mamos bent trumpam laikui ir kaip išvystyti muskulų koordinaciją. Vaikas išmoks skaityti daug greičiau ir geriau, jei jis nebus verčiamas.

Vyras ar žmona labiau reaguoja dėl neištikimybės?

Vyras daug stipriau reaguoja, kai išgirsta apie žmonos neištikimybę, negu įžeistoji žmona. Dr. Robert Bell šitaip išsireiškia tuo klausimu: "Daugelis vyrų yra ištikini, kad neištikimybė iš žmonos pusės yra nepataisomas smūgis jų vedyboms, tačiau moterys dažnai yra mažiau linkusios žvelgti į vyrišką neištikimybę tuo pačiu kraštutiniu pasirinkimu."

Ar žmonės turi mirties instinktą?

Sigmund Freud, psichiatrijos tėvas, pasakė, kad žmoguje yra instinktyviai jaučiamas "mirties noras". Tačiau šiandien mažai kas, studijuojančių žmogaus elgesį, sutinka su šiuo aiškinimu. Žmonės, kaip mes juos pažįstame, yra rezultatai daugelio metų patyrimų, kurie juos padarė vienkiais ar kitokiais, o ne koks rezultatas "instinkto" pundo. Psichologai yra daugiau linkę išaiškinti savijudybę kaip išdavą visiško bejėgiškumo ar savęs atmetimo, negu išdavą kažkokių gana neiškių "instinkto".

Surado bendrą kalbą...

Nuotrauka Vytas Maželis